

תפ"ח 4256-06-09 - מדינת ישראל נ' נ' ב'

תפ"ח (חיפה) 4256-06-09 - מדינת ישראל נ' נ' ב' ואח' מחוזי חיפה

תפ"ח (חיפה) 4256-06-09

מדינת ישראל

ע"י פרקליטות מחוז חיפה עו"ד רונית ויינריב ועו"ד הילה כץ

נגד

1. נ' ב'

ע"י ב"כ עו"ד מאהר תלחמי

2. ארקאן כורבאג'

ע"י ב"כ עו"ד סיגל דבורי

3. מ' ז'

ע"י ב"כ עו"ד רג'א ג'מאל ועו"ד סרי ח'ורייה

4. באסל קדרי

ע"י ב"כ עו"ד אברהים ח'ורי

5. באסל חטיב

ע"י ב"כ עו"ד רג'א ג'מאל ועו"ד סרי ח'ורייה

6. פאדי נסראללה

ע"י ב"כ עו"ד עמיקם שוחט

7. ג'מיל ספורי

ע"י ב"כ עו"ד נעפא דוד

בית המשפט המחוזי בחיפה

[28.11.2013]

הרכב השופטים:

אילן שיף - [אב"ד],

חני הורוביץ,

צילה קינן

גזר דין

1. הנאשמים הורשעו, כמפורט בהרחבה בהכרעת הדין, בביצוע המעשים והעבירות שנסקרו בקליפת אגוז, כדלהלן:

נאשם 1

א. בשלב שלפני שפיכת הדלק, הכה בזאדה באמצעות מסגרת חלון והטיח לעברו, מטווח קצר, אבנים. מחמת הספק, לא קבענו כי האבנים פגעו בזאדה.

בשלב שלאחר שפיכת הדלק, הנאשם, ביחד עם אחרים תקף את זאדה, בעט בו ודרך עליו, לרבות על צווארו. חלק מהבעיטות בוצעו כשהוא "נוחת" על זאדה. פעולות אלו בוצעו מספר פעמים.

תקיפת הנאשם את זאדה אירעה, כשהנאשם לא ידע החי הוא אם מת.

עוד קבענו כי נאשם 1 ביחד עם נאשמים 4 ו-7 היוו חלק ממעגל פנימי של תוקפים רבים אחרים, שכילו את זעמם בזאדה בבעיטות, באגרופים וכן בידיו אבני מדרכה משתלבות ובהטחתן בזאדה. שלושת הנאשמים, יחד עם אחרים, היו אקטיביים וחדורי מוטיבציה במעשיהם האלימים.

בגין כך הרשענו את הנאשם בביצוע עבירה של נסיון הריגה לפי סעיף 298 + 25 + 29 לחוק העונשין, תשל"ז-1977 [להלן: "החוק"].

ב. נאשם 1 תקף את רס"מ בן שמעון בבעיטה בחזהו ובאגרופים. כמו כן תקף את רפ"ק פוקס באגרופ בפניו. עוד תקף את רס"ר ברומי בכך שהכה, במסגרת חלון, בידו ובמותנו.

כמו כן יידה הנאשם, יחד עם אחרים, אבנים לעבר שוטרים. אבנים שנזרקו פגעו בשוטרים.

בגין כך הרשענו את הנאשם בעבירות תקיפת שוטר בנסיבות מחמירות והפרעה לשוטר בשעת מילוי תפקידו, לפי סעיפים 274 + 29 לחוק וסעיפים 275 + 29 לחוק.

ג. נאשם 1 יידה אבנים לעבר האוטובוס וכתוצאה מכך נגרם נזק לאוטובוס. בגין כך הרשענו את הנאשם בעבירה התפרעות שסופה נזק, לפי סעיף 157 רישא + 29 לחוק.

נאשם 2

א. נאשם 2 יידה אבנים וברזלים לעבר זאדה ולעבר שוטרים שהיו באוטובוס; תקף את זאדה באגרופים ובבעיטות בהיותו בתוך האוטובוס. מעשיו בוצעו לפני שפיכת הדלק. קבענו כי בעת שנאשמים 2 ו-6 תקפו את זאדה, עשו זאת גם אחרים, שהתפרצו לאוטובוס ביחד עמם. נאשמים 2 ו-6 היו במעגל פנימי של תוקפים אחרים, שפעלו באלימות נגד זאדה.

מעשיהם נעשו בשותפות ספונטאנית, כשאחרים גם הם מכים וזורקים אבנים. לפיכך קבענו כי יש לייחס לנאשמים 2 ו-6 גם את מעשי השותפים, כולל ידיו האבנים. ודוק, במעשיהם גם הפריעו שני הנאשמים לשוטרים להגן על זאדה.

בגין כך הורשע נאשם 2 בעבירה של חבלה בכוונה מחמירה לפי סעיפים 329(א)(2) + 29 לחוק.

ב. נאשם 2 יידה אבנים וברזלים לעבר זאדה ולעבר שוטרים שהיו באוטובוס, אם כי לא הוכח שאבן שיידה, פגעה ברס"ר ברומי או בזאדה. הוא תקף את השוטרים שהיו מחוץ לאוטובוס, קרי סטר לרפ"ק מנחם ויידה לעברם אבנים.

בגין כך הורשע נאשם 2 בעבירות תקיפת שוטר בנסיבות מחמירות והפרעה לשוטר בשעת מילוי תפקידו, סעיפים 274 + 29 לחוק וסעיפים 275 + 29 לחוק.

ג. האבנים והברזלים שהשליך נאשם 2 לעבר האוטובוס גרמו לו נזק. בגין כך הורשע נאשם 2 בעבירה התפרעות שסופה נזק, לפי סעיף 157 רישא + 29 לחוק.

נאשם 3

בנסותו להיכנס לאוטובוס, כדי לפגוע בזאדה, תקף הנאשם שוטרים שעמדו בדרכו, בכך שירק עליהם ודחף אותם. בגין כך הורשע נאשם 3 בעבירות תקיפת שוטר בנסיבות מחמירות והפרעה לשוטר בשעת מילוי תפקידו, סעיפים 274 + 29 לחוק וסעיפים 275 + 29 לחוק.

נאשם 4

א. נאשם 4 נכנס לתוך האוטובוס, בשלב שלאחר שפיכת הדלק, ותקף את זאדה, בו זמנית עם אחרים, בכך שבעט בו מספר בעיטות. בעת תקיפתו את זאדה כאמור לעיל, סבר הנאשם שזאדה חי, או שלפחות, לא ידע אם הוא חי או מת. עוד קבענו כי נאשם 4 חבר לאחרים, כנ"ל בעניינו של נאשם 1, נטל חלק דומיננטי בהתפרעות ההמון. ביחד עם אחרים, יידה אבנים לעבר האוטובוס, השוטרים וזאדה. הוא הסית והלהיב את ההמון, בקריאות כי אסור לתת לזאדה לצאת בחיים, וכי מי שיגן עליו ייפגע אף הוא.

בגין כך הרשענו את הנאשם בביצוע עבירה של נסיון הריגה, לפי סעיף 298 + 25 + 29 לחוק העונשין.

ב. נאשם 4 תקף את פקד לינקסמן באגרוף בפניו וגרם לו חבלה; הוא תקף את פקד ענבר באגרופים בפניו; נגח בפניו של רפ"ק פיל וגרם לו חבלה וכן זרק אבנים לעבר השוטרים.

בגין כך הורשע נאשם 4 בעבירות תקיפת שוטר בנסיבות מחמירות והפרעה לשוטר בשעת מילוי תפקידו, לפי סעיפים 274 + 29 לחוק וסעיפים 275 + 29 לחוק.

ג. נאשם 4 יידה אבנים לעבר האוטובוס וכתוצאה מכך נגרם נזק לאוטובוס. בגין כך הורשע הנאשם בעבירה התפרעות שסופה נזק, לפי סעיף 157 רישא + 29 לחוק.

נאשם 5

א. בעט ברגליו ובגבו של זאדה, כיוון שלשם הצליח להגיע. הנאשם הודה כי השוטרים מנעו ממנו מלהרוג את זאדה. הנאשם היה באוטובוס בזמן שפיכת הדלק, אך ירד ממנו ולא השתתף בתקיפה שלאחר שפיכת הדלק. עם זאת קבענו כי נאשם 5 פעל בצוותא חדא עם אחרים בשלב שזאדה היה פצוע משמעותית, כתוצאה מגלים של תקיפות קשות, שהנאשם היה שותף להן ספונטאנית וכי יש לייחס לנאשם 5 גם את פעולותיהם האלימות הקשות של האחרים, בכוונת קטילה. לפיכך הרשענו את נאשם 5 בעבירה של נסיון הריגה, לפי סעיף 298 + 25 + 29 לחוק.

ב. נאשם 5 יידה אבנים לעבר השוטרים והאוטובוס, בעומדו מחוץ לאוטובוס ואף פגע בשוטרים. הוא יידה אבנים בתוך האוטובוס, פגע בשוטרים ובזאדה.

- אי לכך הרשענו אותו בעבירות תקיפת שוטר בנסיבות מחמירות והפרעה לשוטר בשעת מילוי תפקידו, לפי סעיפים 274 + 29 לחוק וסעיפים 275 + 29 לחוק.
- ג. נאשם 5 יידה אבנים לעבר האוטובוס ובתוך האוטובוס וכתוצאה מכך נגרם נזק לאוטובוס. בגין כך הורשע הנאשם בעבירה התפרעות שסופה נזק, לפי סעיף 157 רישא + 29 לחוק.
- נאשם 6
- א. נאשם 6 ביחד עם אחרים, תקף את זאדה, בכך שבעט בו ברגליו, בשלב שלפני שפיכת הדלק. כפי שפירטנו לעיל ביחס לנאשם 2, הנאשם פעל עם אחרים בתקיפת זאדה ובגין כך הרשענו אותו בביצוע עבירה של חבלה בכוונה מחמירה, לפי סעיפים 329(א)(2) + 29 לחוק.
- ב. נאשם 6 תקף שוטרים, ובהם רפ"ק פוקס ורס"מ בן שמעון, בבעיטות ובאגרופים. בהיותו מחוץ לאוטובוס, הוא יידה אבנים לעבר האוטובוס, השוטרים וזאדה שהיו בתוכו.
- אי לכך הרשענו אותו בעבירות תקיפת שוטר בנסיבות מחמירות והפרעה לשוטר בשעת מילוי תפקידו, לפי סעיפים 274 + 29 לחוק וסעיפים 275 + 29 לחוק.
- ג. אבנים שנזרקו לעבר העומדים בתוך האוטובוס, פגעו גם באוטובוס וגרמו נזק לאוטובוס. בגין כך הורשע הנאשם בעבירה התפרעות שסופה נזק, לפי סעיף 157 רישא + 29 לחוק.
- נאשם 7
- א. נאשם 7 זרק אבנים ממרחק קצר לעבר זאדה, הן לפני שפיכת הדלק והן לאחריה. מחמת הספק, לא קבענו כי האבנים פגעו בזאדה, אם כי אותה עת זרקו גם אחרים אבנים ואבנים פגעו בזאדה. הנאשם היה דומיננטי בצעקותיו ובנוכחותו בעת התקיפה המאסיבית של זאדה כשהיה בחיים.
- נאשם 7 חבר לאחרים כמפורט לעיל לגבי נאשם 1. נאשם 7 זרק אבנים ממרחק קצר לעבר זאדה, הן לפני שפיכת הדלק והן לאחריה. מחמת הספק לא קבענו כי האבנים פגעו בזאדה, אם כי אותה עת זרקו גם אחרים אבנים ואבנים פגעו בזאדה. הנאשם היה דומיננטי בצעקותיו ובעת התקיפה המאסיבית של זאדה, כשהיה בחיים. בין השאר צעק "מוות ליהודים" ואף צעק שצריך להרוג את זאדה.
- בגין כך הרשענו את הנאשם בביצוע עבירה של נסיון הריגה, לפי סעיף 298 + 25 + 29 לחוק.
- ב. נאשם 7 תקף שוטרים - הוא בעט ברגלו ובחזהו של רס"מ בן שמעון. הוא תקף את רפ"ק פוקס, בעט בו, נתן לו אגרוף בפנים וירק עליו. עוד תקף את רפ"ק מנחם, בכך שקפץ עליו, נתן לו אגרופים וסטירות לפנים וניסה לנשוך את ידו. כמו כן יידה הנאשם אבנים לעבר שוטרים.

לפיכך הרשענו אותו בעבירות תקיפת שוטר בנסיבות מחמירות והפרעה לשוטר בשעת מילוי תפקידו, לפי סעיפים 274 + 29 לחוק וסעיפים 275 + 29 לחוק.

ג. נאשם 7 יידה אבנים לעבר האוטובוס וברור כי כתוצאה מכך נגרם נזק לאוטובוס. בגין כך הוא הורשע בעבירה התפרעות שסופה נזק, לפי סעיף 157 רישא + 29 לחוק.

קבענו כי תקיפתם של כל הנאשמים את השוטרים נעשתה בד בבד עם תקיפות נוספות כלפי השוטרים, שנעשו על ידי אחרים.

גם זריקת האבנים ע"י נאשמים 1, 2, 4, 6 ו- 7 נעשתה בד בבד עם אחרים, שיידו אבנים לעבר האוטובוס והשוטרים. מספר שוטרים נפצעו ולאוטובוס נגרם נזק, שהוערך בדו"ח שמאי אגד (ת/609), בסך 42,552 ₪ (לפני מע"מ).

לפיכך הרשענו את כל הנאשמים בעבירות של תקיפת שוטרים בנסיבות מחמירות והפרעה לשוטר בשעת מילוי תפקידו, לפי סעיפים 274 + 29 לחוק ולפי סעיף 275 + 29 לחוק.

כמו כן קבענו כי נאשמים 1, 2, 4, 5, 6 ו- 7 בשותפות עם אחרים, יידו אבנים לעבר האוטובוס וכי לאוטובוס נגרם נזק כתוצאה מיידוי האבנים המאסיבי של מי מהשותפים או כל השותפים הספונטאניים. לפיכך הרשענו את נאשמים 1, 2, 4, 5, 6 ו- 7 בעבירה- התפרעות שסופה נזק, לפי סעיף 157 רישא + 29 לחוק.

2. תסקירי שירות המבחן

נאשמים 2 ו-3 שהיו מתחת לגיל 21 במועד האירוע, נשלחו לקבלת תסקירי שירות המבחן.

נעתרנו לבקשות שאר הנאשמים, לקבל תסקיר שירות מבחן בעניינם.

להלן תקציר התסקירים שהוגשו. נאשם 7 לא התייצב לפגישות שנקבעו עמו בשירות המבחן ולכן לא הוכן תסקיר בעניינו. נאשם 1

בן 37, נשוי ללא ילדים. כיום מתגורר בבית הוריו בשפרעם. הוא סיים 11 שנות לימוד במגמה מקצועית, בתחום פחחות הרכב. הוא עבד בפחחות רכב במוסכים שונים במשך כ- 12 שנה. אחר כך עבד, תקופות קצרות, בהכנת תעלות למיזוג אוויר ובשיפוצים, עד שנפצע ביד ונזקק לטיפול ולשיקום רפואי במשך כשנתיים. במהלך אותה תקופה התקיים מקצבת המל"ל. לדבריו, חזר להשתלב מחדש בעבודה בתחומים אלה. עוד מסר, כי מזה למעלה משלוש שנים הוא מתקשה לעבוד, להוציא עבודות מזדמנות בין השאר, בשל ההליך המשפטי הממושך המתנהל נגדו בתיק זה ובתיק נוסף ובשל מצבו הנפשי עקב כך.

לפני כ- 6 שנים נישא לאשתו, שהיא מורה, עימה תיאר קשר משמעותי. יחד עם זאת, מסר כי בשל ההליכים המשפטיים ומצבם הכלכלי, הם חיים כיום בנפרד, אך נמצאים בתהליכים לשיקום הקשר הזוגי.

הוא מסר כי האובדן הטרגי של בן דודו באירוע, הוא שעמד ברקע מעורבותו בעבירה והדבר גרם לפגיעה קשה בתפקודו האישי והתעסוקתי. על רקע דיווחיו על מחשבות טורדניות, חלומות הקשורים למראה בן דודו ההרוג, הפרעות שינה ואכילה, פגיעה בתפקודו, אי שקט ועצבנות יתר, כמו גם דפוסי התמכרות לאלכוהול שפיתח, נראה שהלה סובל מהפרעה פוסט-טראומטית.

לאחר האירוע החל לצרוך אלכוהול בצורה אינטנסיבית, מה שהלך והתפתח עם השנים לתלות פיזית ונפשית באלכוהול. לחובתו עבירת אלימות נוספת משנת 2012. התרשמות שירות המבחן ממנו (אז) הייתה, כי מסתמנת מגמה חיובית בהליך הטיפול שהחל בעמותת אפש"ר. במשפטו, ב- 21.7.13, נגזרו עליו מאסר בעבודות שירות, מאסר על תנאי ופיצוי לנפגע. ממידע שהתקבל מעו"ס עמותת אפש"ר, עולה כי הוא ממשיך לשתף פעולה, להגיע באופן סדיר לטיפול ושומר על הפסקת צריכת אלכוהול מזה כ- 6 חודשים. נראה שהוא מודע לעצמו ולחוויות שעבר והמלצת הגורמים המקצועיים, היא המשך טיפול קבוצתי ויחידני, במטרה לסייע לו לפתח כלים ומיומנויות להתמודדות עם מצבי לחץ. במקביל להליך הטיפול המתואר, הלה מסר כי פנה לפסיכיאטר כדי שסייע לו בקבלת טיפול הרגעה. בשיחה עימו שיתף בעולמו הרגשי. הייתה לו הצפה רגשית בעת שדיבר על האירוע. ניכר כי הוא מתקשה להעמיק ולבחון את החלקים האימפולסיביים והפוגעניים בהתנהגותו וממוקד בחוויה הטראומטית שעבר. ההערכה היא כי עד למעצרו בעבירה זו, תפקד בצורה תקינה במישורי חיי השונים. אך בעקבות החוויה שעבר לאחר מות בן דודו באירוע ובהעדר טיפול מתאים, "חלה פגיעה משמעותית בתפקודו האישי, התעסוקתי, המשפחתי והחברתי, כמו גם במישור הרגשי, הקוגניטיבי וההתנהגותי". הוא החל לעשות שימוש באלכוהול כדי להקלות את רגשותיו, מה שהוביל להחמרה במצבו, שבאה לידי ביטוי בהסתבכות בעבירת אלימות נוספת ובפיתוח דפוס של התמכרות לאלכוהול. שירות המבחן התרשם שהנאשם אינו בעל דפוסי עברייניים מושרשים וכי באירוע פעל תחת השפעת החוויה הטראומטית שחווי הכי "מעשיו אף הוקצנו בעקבות ההמון הזועם שנכח במקום". הנאשם ממוקד בעצמו ובמחירים הכבדים ששילם לאורך השנים, התקשה להביע אמפתיה או הבנה כלפי הנפגעים, אך מכיר בחלקים האימפולסיביים והתוקפניים בהתנהגותו, שלדבריו, התפתחו בשנים האחרונות עם ההידרדרות שחלה במצבו. הוא הביע נזקקות לתהליך טיפולי ליצירת שינוי. סיכומו של דבר, מדובר באדם הסובל מטראומה לא מעובדת, שרק במהלך השנה האחרונה השתלב בהליך טיפולי. בשל מצבו, יידרש לעבור הליך טיפולי מעמיק וארוך טווח ונראה כי עדיין איננו בשל להכיר בהשלכות הפוגעניות של מעשיו באירוע. מנגד, ניצבים חומרת מעשיו והתייחסותו ההגנתית כלפיהם. ההמלצה היא להטיל עליו ענישה מוחשית, לצד עונש מותנה וכן להורות לרשויות שב"ס לשלבו במידת האפשר בכלא שיקומי, על מנת שיוכל להמשיך בהליך בו החל לפני כשנה.

במסגרת טיעוניו לעונש ביקש בא כוחו, להורות לשירות המבחן להגיש תסקיר נוסף בעניינו, או לפחות ליתן לו אפשרות להגיש חוות דעת פסיכיאטרית. הוא נימק בקשתו בסתירה בין התסקיר הקודם שהוגש בעניין מרשו, במהלך משפט קודם, במסגרתו ניתנה המלצה טיפולית, לבין התסקיר הנוכחי, שאינו ממליץ על טיפול. עוד ציין כי מרשו סובל מ"פוסט טראומה" בשל האירועים הנדונים.

החלטנו שלא להיעתר לבקשה, שכן תוכנו של התסקיר הראשון עמד לנגד עיני שירות המבחן בעת הכנת התסקיר הנוכחי. אין מדובר בסתירה בין התסקירים, אלא בגישה שונה, הנובעת מהשוני שבין העבירות והנסיבות ובמידת לקיחת האחריות וההתאמה לטיפול.

איננו רואים לנכון לדחות המשפט, לשם עריכת חוות דעת פסיכיאטרית על אודות הנאשם. מצבו הנפשי של הלה תואר בתסקיר שירות המבחן. אם חפץ הנאשם להרחיב היריעה בנושא זה, היה עליו לעשות זאת בזמן הרב שעמד לרשותו עד כה.

נאשם 2

בן 27, נשוי ואב לפעוטה כבת שנה וחצי. בן בכור להוריו ולו שישה אחים ואחיות. אשתו בת 22, עובדת בחקלאות, בעבודות מזדמנות.

הוא הציג מסמכים רפואיים, באשר לתאונה שארעה בהיותו כבן 3.5 שנים, ובה נכווה כוויות קשות, ונזקק לטיפולים מורכבים, לאורך השנים ושנותרה לו נכות פיזית ואסטטית.

הנאשם סיפר על מצוקה גדולה שחוה כילד, בשל פציעתו. לפני כשנתיים נישא. תיאר קשר משמעותי וקרוב עם אשתו ובתו. עוד מסר כי לא זכה להכרת המל"ל בנכותו ועל כן מנסה לעבוד בעבודות שונות, אך בשל מגבלותיו הפיזיות ובהעדר הכשרה, מתקשה להתמיד במקומות העבודה. אין לחובתו הרשעות קודמות.

מדובר בבחור צעיר, פגוע ומופנם, חסר ביטחון עצמי, שמצבו הרפואי המתואר ניתק אותו מהחברה והגביל את יכולתו לפתח תחושות מסוגלות וערך. ההשפלה, הנידוי החברתי וההתעללות שעבר לאורך שנות ילדותו והתבגרותו, הותירו אותו חסר אמון באנשים וחרד תמידית מהתגובות החברתיות כלפיו. בהקשר זה, הביע חשש מעונש מאסר בפועל, שעלול להפוך אותו שוב לקרבן.

לנוכח העובדה שאינו לוקח אחריות על העבירות המיוחסות לו, שירות המבחן לא בא בהמלצה לגביו. ברם נוכח מצבו הגופני והנפשי המורכב, ההמלצה היא להימנע מעונש מאסר בפועל אלא להטיל עליו מאסר בעבודות שירות, מאסר מותנה והתחייבות להימנע מביצוע עבירות.

נאשם 3

רווק בן 27, מתגורר עם משפחתו בשפרעם. הוא חסר מקצוע ועבד לסירוגין בעבודות מזדמנות שונות.

אביו, מכונאי רכב, אינו עובד מזה מספר שנים בשל מצבו הבריאותי, מתקיים מקצבאות ומנהל תביעת נכות. האם עקרת בית, מוכרת מאכלים באזור מגוריהם. שלושה מאחיו נשואים ומנהלים משקי בית נפרדים, השאר רווקים, הסמוכים על שולחן הוריהם.

הוא נשר מלימודים לאחר 4 שנות לימוד. לאחר שעזב את ביה"ס שהה בחוסר מעש בביתו ולעיתים עבד במוסך עם אביו או במוסכים שונים, באורח מזדמן.

בגיל 18 התגייס לצבא במסגרת "נערי רפול", סיים טירונות ולאחר שלדבריו, לא הוצא לקורס מכונאי כפי שהובטח לו, ערק מהצבא למשך 4 חודשים. הוא ריצה חודשיים וחצי מאסר בכלא צבאי והוחזר לדבריו, להמשך שירות. עוד מסר כי בעקבות מעצרו בתיק הנדון, הופסק שירותו הצבאי. כעבור שנה נגזרו עליו 4 חודשי מאסר, בגין עריקה מהצבא. זמן קצר לאחר שחרורו, הסתבך בעבירות של תקיפת שוטרים ונהיגה ללא רישיון ונדון בגינה, בין השאר ל- 34 חודשים מאסר בפועל. הוא שוחרר ב- 21.3.11 וכעבור תקופה קצרה, נדון שוב לשנה וחצי מאסר בפועל, בגין נהיגה בפסילה. שוחרר ממאסרו האחרון ב- 1.9.13.

בהתייחסו לעבירות נשוא תיק זה, הוא מכחיש מעורבות באירוע. האירוע עצמו נתפס על ידו כטראומתי כשלדבריו, התקשה לישון בלילות, חש פחדים וחרדות, אך נמנע עקב הבושה מלפנות לגורמי מקצוע. עוד מסר כי בתקופה בה התקשה לישון, נטל כדורי הרגעה של אביו ובמהלך מאסרו האחרון, נטל כדורי הרגעה במשך כשנה, אך כיום אינו חש צורך לעבור הליך טיפולי.

בחוו"ד פסיכיאטרית מהמרכז לבריאות הנפש "שער מנשה" שנערכה לו בעקבות אשפוזו בין ה- 24.7.08 ל- 7.08.08, צוין שאינו מוכר למערכת הפסיכיאטרית ולאחר הסתכלות ואבחונים שונים שעבר, נראה כי מדובר "...בבחור צעיר בעל אישיות בלתי יציבה מבחינה רגשית ובלתי בשלה המאופיין ע"י אימפולסיביות, פגיעות יתר, חוסר יכולת להתמיד במסגרות שונות" וההערכה היא שסובל מהפרעה פוסט-טראומטית, שהתפתחה לאחר חשיפתו לאירוע בשנת 2005. בשיחה עם שירות המבחן, בלטה אצלו מנגנוני הכחשה והשלכה. הכחשתו את הבעייתיות שבהתנהלותו, השלכת אחריות על גורמים חיצוניים וחוסר מודעות לחלקים הבעייתיים בהתנהגותו, אינה מאפשרת לדעת שירות המבחן, להפיק תועלת מקשר טיפולי ומעלה את הסיכון להישנות התנהגות פורצת גבולות בעתיד ולפיכך אין המלצה לגביו.

נאשם 4

בן 35, נשוי ואב לשני ילדים, בגילאים שלוש ושנתיים. מזה זמן רב שאינו עובד. מחודש ספטמבר השנה החל לקבל קצבת הבטחת הכנסה מהמל"ל. אביו נפטר לפני כעשרים שנה, בעת שהיה בן 16. הוא עזב את ספסל הלימודים בסיום כיתה ח' ועד שנת 2005, עבד בעבודות מזדמנות. משנת 2005 ואילך כאמור, אינו עובד ונסמך על שולחן אחיו. הוא מסר כי נהג לעשות שימוש בסמים מסוג קנביס, בנסיבות חברתיות. לדבריו לפני כ- 11 שנה הפסיק על דעת עצמו להשתמש בחומרים פסיכואקטיביים, ללא סיוע של גורמים מקצועיים. עם זאת, סירב למסור דגימת שתן בשירות המבחן, בטענה כי ביממה שקדמה לכך, עשה שימוש בחשיש, באופן חד פעמי. הוא מוכר לשירות המבחן משנת 2008, בגין עבירת סמים שביצע בשנת 2002.

לחובתו חמש הרשעות קודמות בעבירות סמים, אלימות רחוב ורכוש. בהליך הנוכחי, ההתרשמות היא שאינו לוקח אחריות על ההתנהגות המיוחסת לו, נוטה למזער את חלקו באירוע ולבטא עמדה קורבנית. בנוסף, אינו מגלה חרטה או אמפתיה ביחס לקורבנותיו. נראה שיש לו יכולות קוגניטיביות וורבאליות תקינות. קיימים אצלו קווי התנהגות מניפולטיביים, קושי לתפקד באורח יציב וסתגלני במסגרות, יכולת נמוכה לויסות דחפים ונטייה לשמור על ריחוק מעולמו הרגשי. הוא אינו לוקח אחריות על חלקי אישיותו הבעייתיים ועל העבירות המיוחסות לו ולא ניתן לשלול קיומם של יסודות התמכרותיים.

הוא הביע נכונות להשתלב בהליך טיפולי, אך שירות המבחן סובר כי מדובר במוטיבציה להיטיב את מצבו בהליך המשפטי ולא ברצון כן ואמיתי לחולל שינוי בדפוסי התנהגותו.

עוד נכתב עליו: "אנו מתרשמים מרמת סיכון גבוהה להישנות התנהגות מפרת חוק". אי לכך המלצת שירות המבחן היא, להטיל עליו עונש מאסר מאחורי סורג ובריח, תוך הפניית שב"ס לבדיקת התאמתו להליך טיפולי ממוקד בתחום ההתמכרות בכלא.

נאשם 5

בן 29, נשוי. לדבריו, סיים 12 שנות לימוד, ללא תעודת בגרות. משנת 2003 ואילך עובד בחברה העוסקת באיטום ומתאר מצב סוציואקונומי טוב בבית ואת משפחתו כמשפחה נורמטיבית ומתפקדת. לחובתו הרשעה אחת משנת 2008, בגין החזקת סכין. לגבי העבירות דנן, כפר בביצוען. קצינת המבחן מציינת כי בשיחה עימו, ניכר שהלה ממוקד בהדגשת יכולותיו ותפקודו הנורמטיבי ושקיים קושי שלו להתייחס למעורבותו בעבירה הנוכחית ובעבירה הנוספת שבעברו. כיום הוא מרוכז במחירים שעליו לשלם ובהשלכות ההליך על חייו ועל עתידו. טען כי הדבר מעכב את התפתחותו המקצועית וביקש להביא לסיום ההליך, מתוך רצון להמשיך הלאה. לנוכח זה ששולל כאמור כל מעורבות בביצוע העבירות, אין המלצה בעניינו.

נאשם 6

בן 36, נשוי ואב לשלושה ילדים, בגילאי 8-13. אשתו עקרת בית. עובד כצבעי רכב. הוא מכור לסמים. שיתף בדאגתו לילדיו ובהבנתו כי התמכרותו לסמים פגעה בהם, בפרט לנוכח החוויות שעבר כילד, בצל אב מכור לסמים. יש לו שלושה אחים רווקים, כולם מעורבים בפלילים ומכורים לסמים. מפאת צנעת הפרט לא נפרט מעבר לכך, אך נציין כי לדברי הנאשם הוא אינו מצוי בקשר עם בני משפחתו. בוגר 10 כיתות. לדבריו היה תלמיד טוב אך בשל המצב המורכב בבית, התקשה להתמיד בלימודיו. אחיו הוצאו למסגרות חוץ ביתיות ואביו שהה רוב הזמן בכלא. הוא מסר כי החל לצורך סמים בנערותו ועבר שני נסיונות גמילה, האחד בבית חם בשנת 2005 והשני, בכלא חרמון בשנת 2009, שם ריצה עונש מאסר בגין עבירות אלימות במשפחה. על רקע השימוש שלו בסמים, ביצע בשנת 2005 ניסיון אובדני, הופנה לקבלת טיפול במרכז לבריאות הנפש "מזרע" ובהמשך, בבית החולים בטירת הכרמל. כיום הוא מטופל במרכז לטיפול בנפגעי סמים "הגפן" בחיפה. מהדיווח שם עלה כי פנה לקבלת טיפול בחודש יוני השנה, הגיע במצב פיזיולוגי ירוד ובתסמונת גמילה. לאחר מספר שבועות חל שיפור ניכר במצבו. לפי התרשמות המטפלת במרכז, למרות מורכבות בעיותיו, יש לו כוחות ויכולת לעבור שינוי. בשיחה עימו שיתף במצוקתו הכלכלית ובחששותיו מפני מאסר וקטיעת ההליך הטיפולי שעובר. לדבריו, הצליח לקבל סיוע ולחזור לעבודה, אך לא באופן עקבי. בדיקות השתן שלו לסמי רחוב נקיות. יש לו 11 הרשעות קודמות בעבירות סמים, אלימות ורכוש וריצה זה מכבר 3 תקופות מאסר בפועל. בהתייחסו לעבירות בהליך דנן, הוא אינו לוקח כל אחריות. ההתרשמות היא מאדם וורבלי, ללא מקורות תמיכה משמעותיים, אשר גדל בסביבה משפחתית "כאוטית". נראה שיש לו כוחות ורצון לעבור שינוי והדבר מתבטא בפנייתו, על דעת עצמו, לטיפול במרכז לנפגעי סמים ובעובדה שהוא שומר על ניקיון מסמי רחוב. לעומת זאת, מתקשה להקפיד על זמנים והגעה באופן עקבי ורציף לשיחות שנקבעו לו. לנוכח אי קבלת אחריות על העבירות המיוחסות לו, לא בא שירות המבחן בהמלצה לגביו.

8. ראיות לעניין העונש

ב"כ המאשימה הגישה כתב אישום מתוקן ופס"ד מאוחר למעשים הנדונים, בעניינו של נאשם 1(תע/1); גיליון הרשעות (מאוחרות לעניין הנדון) של נאשם 3 (תע/2); גיליון הכולל הרשעה קודמת והרשעות מאוחרות של נאשם 4 (תע/3); הרשעה מאוחרת של נאשם 5 (תע/4); והרשעות קודמות של נאשם 6 (תע/5).

ב"כ נאשם 1, הגיש תסקיר שהוגש במסגרת ההליך בעניין העבירה שבוצעה, ע"י הנאשם, במהלך הליך זה ואף הוזכרה בהכרעת הדין (נע/1).

ב"כ נאשם 7, הגיש מסמכים רפואיים המתעדים טיפול בעבר (2006 - 2008) במחלת מפרקים ומחלת כבד כרוניות, ומסמך מיום 13.11.13 ובו המלצה למעקב ראומטולוגי ומרפאת כבד.

כמו כן העידו מטעם נאשם 7 ארבעה עדי אופי:

באסל גטאס ד"ר להנדסה אזרחית וחבר כנסת. מכיר את הנאשם מפעילויות ציבוריות ופוליטיות מעל 20 שנים. לדבריו, הנאשם היה אחד הפעילים הבולטים, ניחן בכושר מנהיגות, נעים הליכות גם בויכוח ובדיאלוג, הביע מחשבותיו באופן מתון והגייוני. התכונה האופיינית לו, הנה רוח התנדבות לזולת. הנאשם נחשב בחברה הערבית, כאיש ציבור שיש לו עבר מרשים של הקרבה והתנדבות, נתינה ללא גבול לעירו ולמשפחתו.

מוראד חדאד אחראי על הסטודנטים באוניברסיטאות ובמכללות בארץ מטעם "בלאד", חבר מועצת עיריית שפרעם, עמד בראש רשימת "בלאד" ו"בני הכפר" ביחד עם הנאשם. הוא מכיר את הנאשם שנים רבות. היה עד לכך שהנאשם עזר במשך השנים לאנשים שונים, בין השאר לקשישים במצוקה. הנאשם שיפץ את בתיהם, היה דואג לתרומות, לחומרי בניה ועובד בחינם. הנאשם עסק כל השנים גם בעניין האלימות במגזר הערבי, בפרט בשפרעם. פעל לפיוס ולהרגעת רוחות. העד הוסיף כי הוא בקשר עם בתו של הנאשם, שלומדת ברומניה רפואה והיא מודאגת מכך שהנאשם לא יוכל לתמוך בה. עוד הוסיף כי הנאשם אדם צנוע, סובלני מאוד, מתון, שוחר שלום אמיתי, בעל כושר הקשבה, אדיב ואהוב על כולם. יורם בר חיים מפתח תוכנה. הכיר לראשונה את הנאשם לפני כ- 17 שנה במסגרת פעילותם המשותפת בתנועת "בני הארץ"/ "בני הכפר". לדבריו הנאשם היה המייצג הכי בולט לכך שמדובר במאבק נגד שלטון גזעני, אך לא נגד יהודים כמגזר, וכי בני אדם נשפטים לפי מעשיהם ולא לפי מוצאם. הנאשם החמיר מאוד עם עצמו. הגינות, התנהגות נכונה ויחס צודק לכל אדם מאוד חשובים לו.

מחמד איסמעיל נאטור מכיר את הנאשם כ-25 שנים. השניים פעלו ביחד בהתנדבות בעמותות שונות. הנאשם היה אחד מחברי ועד ההנהלה של עמותה שעוזרת לסטודנטים במלגות. הוא גם פעל בהתנדבות במסגרת עמותה, שהעד עומד בראשה, שעוזרת לנזקקים ואף הביא את בני משפחתו לסייע. לדוגמא, כשפעמיים שרפו את מבנה העמותה, הנאשם שיפץ את המחסנים ועזר ללא תמורה.

4. טיעוני ב"כ הצדדים

ב"כ המאשימה ציינה את המעשה הנורא שביצע זאדה, שגרם למות 4 אנשים חפים מפשע ולפציעתם של רבים, והוסיפה כי אין אחד שאינו מביע זעזוע עמוק מהמעשה.

הפרקליטה ציינה את התחושה הקשה של אנשי המשטרה, חוסר האונים שלהם ואי יכולתם להשתלט על ההמון הסוער. עוד הפנתה לסרטי החוזי, המשמשים עדות מוחשית למעשי ההמון, שהנאשמים היו שותפים להם. היא פירטה את מעשי כל אחד מהנאשמים, כפי שקבענו בהכרעת הדין והפנתה לקביעתנו כי בנסיבות האירוע הטרגי, מעשיו של זאדה מהווים קנטור רבתי, הן מבחינה סובייקטיבית והן אובייקטיבית והוסיפה כי תתייחס לכך לעניין רף הענישה. היא הטעימה כי הערכים החברתיים שנפגעו באירוע המתמשך והמתגלגל שבסופו הביא למוות, הם: שלטון החוק- מדובר באירוע של כשעתיים, במהלכו השוטרים מנסים להגן על מפגע, לשמור על הסדר, וההמון שוב ושוב פוגע בשוטרים ורוצה לפגוע בזאדה ולפרוק את זעמו; קדושת חיי אדם והיכולת לשמור עליהם- גם דמו של מפגע אינו הפקר, בפרט כשהוא נמצא במשמורת חוקית, אזוק ואינו מהווה עוד סכנה; ערך הגנת הדמוקרטיה ותפקודם התקין של מוסדות השלטון- יש לאפשר למשטרה ולכוחות אכיפת החוק למלא את תפקידם וכפי שנקבע בהכרעת הדין "אין חברה מתוקנת רשאית להשלים עם מעשי לינצ' גם אם מבוצעים כלפי רוצח". גם במצבים קשים, על ביהמ"ש להעביר מסר ברוח זו, בגזירת הדין. ב"כ המאשימה הוסיפה כי אמנם הקנטור החמור גרם לסערת רוחות של ההמון, עם זאת הנאשמים לא היו באוטובוס בזמן האירוע, לא היו נתונים בסכנה, הגיעו לאחר שזאדה כבר נוטרל ולא היווה סכנה ויש לשקול זאת בגזירת דינם. אין מדובר באלימות והתפרצות רגעית, אלא באירוע אכזרי שנמשך כשעתיים, שכלל מכות, שימוש באבנים, בברזלים וכו' רק מתוך נקמה.

לדבריה, ביהמ"ש כבר התחשב בקנטור, בהרשיעו בעבירה של ניסיון הריגה במקום ניסיון לרצח. הפרקליטה ציינה כי מהעדויות שעלו בביהמ"ש עלתה סערת הרוחות של ההמון, אך הייתה גם שפרעם אחרת, של רוב תושבי שפרעם שהיו מודאגים וחרדים לא פחות מהנאשמים דכאן, ואף על פי כן לא נטלו חלק בהתפרעות, ניסו לסייע לשוטרים, ניסו להרגיע ולהפריד. גם בתוך האוטובוס היו אזרחים שניסו להדוף את ההמון הזועם. הנשק נלקח מידי זאדה על ידי אזרח שהיה בסמוך. שלושת האזרחים הראשונים שהגיעו ונטלו את הנשק, ראו הזוועה מקרוב ולא נטלו את החוק לידיים.

האבנים שהושלכו פגעו גם באזרחים, לא הייתה אבחנה בין אנשי החוק או האזרחים לבין זאדה. עוד התייחסה ב"כ המאשימה לתחושת סכנת החיים של השוטרים ולנזק שנגרם וזה שהיה צפוי להיגרם להם. שוטרים העידו על ההשפעה החזקה של האירוע ודיברו על חייהם לפני לעומת אחרי, האירוע. היא הפנתה לעדות פקד ענבר (ע' 744), עדות סנ"צ דניאלי (ע' 506) ולעדות רפ"ק פוקס (ע' 22 להכרעת הדין).

בהקשר למתחם הענישה, הוסיפה וטענה ביחס לכל אחד מהנאשמים: מעשיו של נאשם 1 היו אלימים במיוחד.

נאשם 2 התפרע במהלך האירוע, ולא מדובר בתקיפה נקודתית. הוא יידה אבנים וברזלים לעבר זאדה והשוטרים. נאשם 4 היה דומיננטי ומעשיו בוצעו, תוך זריקת אבנים ושלהוב ההמון, שזאדה לא ייצא חי. גם נאשם 5 שילהב את ההמון בקריאות שזאדה לא ייצא חי, הוא השליך בלוקים בתוך האוטובוס. מעשיו הופסקו לא משום שהתחרט, אלא מפני שהשוטרים מנעו זאת ממנו. עוד הפנתה למצבו הקשה של זאדה בעת שהלה ביצע את המעשים. נאשם 6, יידה אבנים. ב"כ המאשימה טענה כי פנייתו לטיפול בחודש יוני השנה, אינה מלמדת על שיקום או על סיכוי ממשי לשיקום, המצדיקים סטייה מהמתחם, בפרט שאין לגביו המלצה טיפולית מטעם שירות המבחן. נאשם 7 היה פעיל פוליטי, בוגר והיה אחראי על קייטנת ילדים מבני הכפר. יש לשקול לחומרה את מעמדו והשפעת דבריו על ההמון. במהלך האירוע הסית את ההמון, הן בשלב שלפני שפיכת הדלק והן לאחריו וביצע מעשים חמורים כלפי השוטרים. לדבריה, למסמכים הרפואיים שהציג, אין השלכה לעניין העונש. לא הוצגו ראיות המלמדות כי יש קשר בין תיקי ההוצל"פ שנפתחו נגדו להליך דנן. בהתייחסה לעדי האופי ציינה ב"כ המאשימה, כי בעדותם יש רק כדי להחמיר את מצבו ולהצדיק ליתן משקל ממשי לחומרה, לקריאותיו להסתה. זאת בשל מעמדו, מידת ההסתה וההשפעה הממשית של דבריו על ההמון. ב"כ המאשימה ציינה כי לצורך קביעת מתחם הענישה, יש לראות את המעשים כאירוע אחד, מתגלגל, ממושך ואלים שבוצע בצוותא עם אחרים ולכן ביקשה לגזור עונש אחד לגבי כל אחד ואחד מהנאשמים, בהתאם לחלקו, בעבירות בגינן הורשע ולנסיבות האירוע. לעניין הפסיקה הנוהגת, הוסיפה וציינה כי מדובר באירוע ייחודי ויוצא דופן. הפסיקה לגבי נסיון הריגה דלה מאוד ולכן יש ללמוד מעבירות חמורות יותר או פחות. היא הפנתה לפס"ד שונים. עוד הדגישה כשיקול לחומרה, שיש מקום ליתן לו ביטוי בגזה"ד, את העובדה שאנו חיים במדינה למודת פיגועים. אין מדובר באירוע חריג שאין סיכוי שיישנה. גזה"ד צריך להעביר מסר שמעשים של לינצ' יגררו ענישה הולמת, גם בהתחשב בכך שחלפו 9 שנים ואירוע כזה לא חזר. עוד ציינה לחומרה, שהנאשמים לא קיבלו אחריות למעשיהם.

לטעמה של ב"כ המאשימה, מתחם הענישה ההולם לגבי הנאשמים שהורשעו, בין השאר, בעבירה של נסיון הריגה, נע בין 6 ל- 9 שנות מאסר; לגבי הנאשמים שהורשעו, בין השאר, בעבירות של גרימת חבלה בכוונה מחמירה, המתחם הנו בין 4 ל- 6 שנות מאסר. לגבי נאשם 3, שהורשע בעבירות תקיפת שוטרים, המתחם נע בין 6 ל- 15 חודשי מאסר. ב"כ המאשימה הסכימה כי יש לשקול לקולא במתחם הענישה, את חלופי הזמן מאז ביצוע העבירה ועד הגשת כתב האישום וסיום ההליכים.

עוד התייחסה לנסיבות האישיות לחומרה ולקולא, שיש לשקול בגזירת עונשם של הנאשמים וביקשה להטיל עליהם עונשי מאסר בתוך המתחם, בהתחשב בנסיבות אלו.

עוד טענה הפרקליטה כי בעניינו של נאשם 1 יש לשקול לחומרה את העובדה שבחודש דצמבר 2012, הוא הורשע בעבירות של תקיפת שוטרים וגרימת חבלה לשוטר ומנגד לקולא, שהוא קרוב משפחתו של נהג האוטובוס שנרצח באירוע ואת נסיבותיו האישיות כמפורט בתסקיר.

נאשם 2 - אמנם מצבו הבריאותי לא מנע ממנו לבצע את העבירה, אך יש לזקוף לזכותו שאין לו הרשעות קודמות, שנישא לאחר האירוע ואת מצבו הבריאותי.

נאשם 3 - פעל כך מתוך נחישות להיכנס לאוטובוס ואף פגע בזאדה כשסבר שהוא מת, כמו כן יש לו הרשעות, אם כי מאוחרות, בעבירה של הפרעה לשוטר והוא אף ריצה עונשי מאסר בגין. לקולא, יש להתחשב בכך שנאשם 3 הועמד לדין בעבירה של ניסיון לרצח וזוכה ממנה.

נאשם 4 - הורשע לאחר האירוע בעבירת תקיפה וכן יש לו הרשעות נוספות, מוקדמות ומאוחרות. עוד טענה הפרקליטה כי יש להתחשב לחומרה, בנסיבות האישיות המפורטות בתסקיר.

לגבי נאשם 5 ציינה, כי נסיבותיו האישיות יוכלו לבוא לידי ביטוי במסגרת שב"ס וכי שירות המבחן לא המליץ כל המלצה בעניינו.

גם על נאשם 6 ביקשה לגזור עונש מאסר בתוך המתחם, בהתחשב בכך ששירות המבחן נמנע מהמלצה לגביו.

נאשם 7 - מעמדו חייב אותו להרגיע את ההמון ולא להיפך, לשלהב את ההמון.

ב"כ המאשימה ציינה כי בעקבות האירוע נעצרו חשודים רבים וכי היו עוד מתפרעים באירוע זה. בסופו של דבר נאספו ראיות נגד הנאשמים שבפנינו ועוד 5 נאשמים הועמדו לדין בבימ"ש השלום, בעבירות תקיפת שוטרים בלבד. 4 מהאחרונים הודו לאחר הסדר טיעון, שכלל ענישה מוסכמת ונדונו ל- 6 חודשי מאסר בעבודות שירות. האחרון זוכה בבימ"ש השלום, הורשע בערעור ובסופו של דבר, הוטל עליו עונש זהה לעונשם של האחרים, אך התקיפות שביצע היו חמורות פחות.

היא ביקשה לאבחן בין המקרה הנדון ל"פרשת מזרחי" [תפ"ח 40044-01-11 מדינת ישראל נ' מזרחי (מיום 10.12.11, פורסם במאגרים)] (להלן: "פרשת מזרחי"), (שנתייחס אליה בהמשך) והפנתה למשך האירוע, כמות האנשים ורמת ההתנגדות שהופעלה כלפי השוטרים וביקשה להטיל על הנאשמים בנוסף למאסר בפועל, גם מאסר על תנאי. ב"כ נאשם 1 טען כי חלפו למעלה מ-8 שנים מאז האירוע וכי כתב האישום הוגש 4 שנים לאחר האירוע. הסנגור הזכיר כי בתשובתו לכתב האישום טען נאשם 1 להגנה מן הצדק, לפיה המדינה נוקטת במדיניות של אכיפה בררנית ולא שוויונית. היא אינה מעמידה לדין אזרחים ואנשי כוחות הביטחון שפוגעים באנשים המוגדרים כמחבלים ערבים ובמקרה הנדון, היות והנאשמים ערבים והמחבל יהודי, הם הועמדו לדין. ביהמ"ש אמנם קבע שלא הונחה תשתית ראיתית לטענה דלעיל. עם זאת מוסד שלטון החוק, הוא החשוב ביותר לכל מיעוט. בהקשר זה ציין, כי במהלך ניהול התיק, ביום 26.11.09, קרתה לטענתו "פרשת מזרחי". באמצעי התקשורת שודרה קלטת שתיעדה את האירוע, בו נראה מזרחי (שאשתו נדקרה קודם לכן ע"י מחבל) מסתער באמוק לעבר החיילים ואדם פצוע שהיה תחת משמורתם ודורס אותו כמה פעמים ברכבו. לא הייתה שום תגובה מצד החיילים. בכתבה הצביעו על כך שמזרחי נחקר באותו יום ושוחרר. בסופו של יום הוגש נגדו בשנת 2011, כתב אישום שייחס לו עבירת נסיון רצח. ההחלטה השפיעה על ההגנה והמשך טיעוניה. לדבריו, הייתה תחושה שהמדינה אכן מפעילה את שלטון החוק, גם כשמדובר בתוקף יהודי שפגע במחבל ערבי. בסופו של דבר בעניינו של מזרחי, בהתחשב בנסיבות, המדינה המירה את סעיף האישום מניסיון לרצח לעבירה של חבלה חמורה, לפי סעיף 333 לחוק העונשין וביקשה להטיל עליו שנת מאסר. ביהמ"ש הקל עם הנאשם שם וגזר עליו 3 חודשי מאסר בעבודות שירות. הסנגור הוסיף כי ברגע שניתן גזה"ד בעניין מזרחי, הנאשם היה מוכן להגיע להסדר בתיק אך מרשו הופלה והמאשימה טרפדה כל הסדר. (כבר עתה נציין כי ב"כ המאשימה התנגדה לטיעון בשאלה מי אחראי לכך שלא נרקמה עסקת טיעון ונוסיף, כי אכן אין בכוונתנו או ביכולתנו לקבוע עובדות בעניין זה או לשקול זאת בגזירת הדין). הסנגור הוסיף והדגיש שהמדינה, הסתפקה ב"פרשת מזרחי", בבקשה לשנת מאסר, בגלל קנטור רציני, ואף לא ערערה על גזה"ד שניתן כאמור. עוד הוסיף כי מהות המעשים היא הקובעת ולא ההסדר, לפיו הומרה העבירה של ניסיון לרצח בעבירה קלה יותר. הסנגור ביקש שלא להטיל על הנאשם מאסר בפועל. לדבריו, נסיבות האירוע המיוחדות והחריגות, הנסיבות הנוגעות לביצוע העבירה, נסיבותיו האישיות, חלופה הזמן, היעדר עבר פלילי עובר לביצוע העבירה, קביעת ביהמ"ש שמעשיו הנוראיים של זאדה מהווים קנטור רבתי, תורת הענישה האינדיבידואלית - כל אלו ידם על העליונה וגוברים על השיקול של הרתעת הרבים.

עוד הפנה לנסיבות האישיות כמפורט בתסקיר שירות המבחן, אם כי ביקש לא לאמץ את מסקנת קצינת המבחן. הוא הפנה לעדותה של בת זוגו של הנאשם, שנשמעה בשלב הראיות לעונש. שם תיארה את הקשיים שעברו בני הזוג עקב הימשכות ההליכים וחוסר יכולתו של הנאשם לעבוד ולהתפרנס בכבוד. הנאשם עדיין פרוד מאשתו, הם לא הצליחו לגשר על הפערים ביניהם. במסגרת התיק האחר בו הורשע, הנאשם החל הליך טיפולי והוא עדיין בעיצומו. עוד ציין ב"כ הנאשם לקולא את הקירבה המשפחתית לאחד מהרוגי האירוע וטען כי הקנטור הסובייקטיבי לגביו היה אף יותר מ"קנטור רבתי", שקבע ביהמ"ש. הנאשם תיאר את המראות הנוראים שראה בהגיעו לאוטובוס.

עוד הוסיף הסנגור כי קרבן העבירה, הוא רוצח שבחר לבצע טבח במרכז שפרעם. הוא הפנה לעדותה של נוסעת באוטובוס, שהעידה כיצד זאדה פתח בירי, היא התחבאה מתחת לכיסא אך הוא הגיע עד אליה והצמיד הרובה לראשה. היא ניצלה אך בשל תקלה בנשק (נ/108). הדבר מעיד על כך שזאדה הגיע נחוש לבצע רצח המוניים ואלמלא התקלה בנשק, התוצאות היו חמורות בהרבה. הוא ביצע את המעשים במרכז העיר, בשכונה הדרוזית, במקום הכי צפוף בפרעם, דבר המלמד כי צפה שלא יחזור בחיים מהאירוע והיה מוכן לכך.

ב"כ הנאשם טען כי יש לשקול לקולא, שמדובר באירוע שהשתתפו בו אנשים רבים וכי האשם לא מוטל רק על אלו שהועמדו לדין. עוד טען כי יש לשקול לטובת הנאשם את העובדה, שלא הוכרע אם זאדה היה חי או מת כשהנאשם תקף אותו. עוד ציין את חלוף הזמן הרב. לדבריו, היום עומדים להעניש אדם שונה לגמרי מזה שהיה לפני 8 שנים. נגרמו לנאשם נזקים רגשיים, משפחתיים וממוניים, בגין התארכות ההליך וחלוף הזמן ממועד ביצוע העבירות וזהו שיקול משמעותי לקולא. בנסיבות המיוחדות של תיק זה, הימשכות ההליכים לא הייתה באשמת הנאשם ומנגד, חיו נהרסו. הוא הגיע לתהום ואף איים בהתאבדות. אשתו נטשה אותו, קשריו המשפחתיים והחברתיים התנתקו. הוא קיבל כבר את עונשו. הנאשם גם איננו מסוכן לחברה, ההסתברות שאירוע כזה יחזור על עצמו, נמוכה ביותר. ברבות השנים, שליחתו של הנאשם למאסר איבדה את טעמה. די בהליך המשפט כדי להרתיעו.

הסנגור טען כי מתחם העונש ההולם, נע בין 3 חודשי עבודות שירות לבין 30 חודשי מאסר וכי לכל היותר יש להטיל על הנאשם עונש שירוצה בעבודות שירות. ב"כ נאשם 2 הצטרפה לטיעוני ב"כ נאשם 1.

אף היא ציינה את מסע הטבח המזעזע שביצע זאדה והפנתה לתמונות הקשות שהוצגו מזירת האירוע ומתוך האוטובוס. עוד טענה שהנאשם לא ידע, כשתקף את זאדה, אם הוא חי או מת. הנאשם תקף את זאדה בבעיטות ובאבנים בלבד. מיקום הפגיעה וכמות הפגיעות בגופו של זאדה לא נקבעו ויש לזקוף לזכות הנאשם את האפשרות הקלה ביותר. ביום הפיגוע היה הנאשם בן 19, בגיר צעיר. כיום הוא נשוי ואב לילדה פעוטה. הוא היה שותף להליך משפטי ארוך, שכלל הבאת ראיות בעניין שאר הנאשמים. הוא התייצב לכל הישיבות והתייחס בכבוד למערכת המשפט בכל משך ההליך, על אף הקשיים האישיים שלו.

שהיו של 4 שנים בהגשת כתב האישום, זיכוי מניסיון לרצח והיעדר הוכחה לפגיעה באמצעות אבן או אבנים בזאדה, בניגוד למה שנטען בכתב האישום, מצדיקים לטעמה של הסנגורית לזקוף לחובת המדינה את הזמן הרב של הימשכות ההליך. עצם ההעמדה לדין והפגיעה האישית בנאשמים, די בהם כדי לתרום לשלטון החוק ועונש המאסר לא יהא בו כדי להרתיע. לעניין מתחם הענישה, טענה הסנגורית כי מדובר באירוע קיצון והעבירה תלויה רוח, זמן ותקופה. את מתחם הענישה, יש לקשור להקשר הציבורי ההיסטורי של תקופת ההתנתקות, במהלכה אירע המקרה. אותה עת רבים השתמשו באלימות כלפי כוחות הביטחון, בוצעו עבירות המרדה והתפרעות, שפיכת חומצה על חיילי צה"ל והצתת מטעי זיתים. כל אלו היו יחודיים לתקופה ומדיניות התביעה הייתה מקילה. מדובר בתקופה מיוחדת, בה פרקליטות המדינה התחשבה בעבריינים שביצעו מעשים על רקע ההתנתקות. גם מעשי זאדה בוצעו על אותו רקע ויש קשר בין הדברים לבין מעשי הנאשמים. לפיכך יש מקום להתחשב לעניין מעשי הנאשמים, גם במדיניות הענישה שהייתה אז. הסנגורית בקשה להגיש מכתבו של המשנה לפרקליט המדינה, שסב לטעמה על מדיניות ענישה מקילה כלפי עבריינים שמחו נגד ההתנתקות. לאחר שעיינו במכתב, קבענו כי איננו רלבנטי, שכן צוין במכתב כי במקרים של אלימות ואיום, תופעל המדיניות הכללית של התביעה. עוד הפנתה הסנגורית לחוק שחוקק בשנת 2010 "הפסקת הליכים ומחיקת רישומים בעניין תכנית ההתנתקות" והוסיפה, כי בתי המשפט הפנו לחוק גם במקרים שלא נפלו בגדרו והקלו בענישה.

ב"כ הנאשם טענה כי הרף המחמיר ביותר עומד על 12 חודשי מאסר בפועל, כעולה מע"פ 9511/01 בעניין קובקוב, שם דובר במעשים מתוכננים וחמורים שבוצעו בערביי יפו, על רקע הפיגוע בדולפינריום בת"א. עוד הפנתה לפס"ד נוספים שניתנו בטווח של חודשים מהאירוע. בעבירות חמורות ביותר מאותה תקופה, שבהן, על פי מדיניות הענישה של התביעה וביהמ"ש, נגזרו לטענתה עונשים שנעו בין של"צ לעבודות שירות לחודשים ספורים בלבד.

עוד טענה הסנגורית כי מטעמי צדק, יש מקום לסטות ממתחם הענישה ההולם, ביחס לנאשם 2. גזירת דין צודקת, מחייבת לפרש את החוק בפרשנות מרחיבה ומטעמי צדק לחרוג ממתחם הענישה. כך גם מטעמי שיקום. נסיבותיו האישיות של הנאשם, חריגות ומיוחדות. לעניין זה הפנתה לנכותו ומוגבלותו, כמפורט בתסקיר שירות המבחן ובמסמכים הרפואיים שהוצגו בפניו במהלך ההליך, לגילו הצעיר בעת ביצוע העבירה וכן לסיכויי שיקומו הטובים של הנאשם.

הסנגורית עתרה לאמץ את מתחם הענישה שהציעה ולקבוע ענישה שאיננה כוללת רכיב של מאסר בפועל, בהתאם להמלצת שירות המבחן.

ב"כ נאשם 3 הפנה לכאבם של תושבי שפרעם והמגזר הערבי, בגין האירוע והפגיעה בחפים מפשע וטען כי יש לשקול זאת במתחם הענישה במקרה דנן.

בנסיבות המיוחדות של המקרה הנדון, ראוי שביהמ"ש יסטה מהוראות החוק הקובעות עונש מאסר בפועל.

מתחם הענישה הראוי לטענת הסנגור, גם בשים לב לפסיקה הנהוגה בעבירות בהן הורשע הנאשם, נע בין מאסר על תנאי עד 6 חודשי מאסר בפועל. גם בהליך נגד הנאשמים שהועמדו לדין בבימ"ש השלום הסתפקה המאשימה ב- 6 חודשים בעבודות שירות ואין נימוק להחמיר בעונשו של נאשם 3.

הסנגור הפנה לנסיבות האישיות של הנאשם, המפורטות בתסקיר. הוא ציין, כי לפני 8 שנים היה הנאשם בגיר צעיר, בן 18 וחצי בלבד.

לטענתו יש לשקול לזכות הנאשם ולקולת העונש, כי הוא עבר את כל הייסורים של ההליך וזוכה משתי עבירות שיוחסו לו, כולל ניסיון לרצח; וכי ריצה עונשי מאסר לאחר האירוע. הסנגור טען שהנאשם כבר שילם מחיר כבד וכי ניתן להסתפק בעונש שלא יכול מאסר בפועל, אף לא בעבודות שירות.

ב"כ נאשם 4 הצטרף בטעונו לדברי חבריו הסנגורים. הוא ציין כי התנהל משא ומתן, הוצע הסדר על ידי הפרקליטות, אולם המדינה חזרה בה מההסדר, כשהתנתה סיום ההליך במספר מסוים של נאשמים. יצוין שוב, כי אין באפשרותנו ובדעתנו להיכנס לפרטי משא ומתן שנוהל בין הצדדים ואין אנו יודעים הסיבות לכישלוננו. הוא התייחס לזכותם של הנאשמים לנהל משפט ולהילחם על חפותם.

עוד ציין כי לנאשם 4 הרשעה בעבירה שבוצעה בשנת 2002. כתב האישום בגין כך הוגש רק בשנת 2007, לאחר האירוע הנדון.

הסנגור טען כי מבין פסה"ד שהגישה המאשימה, רלבנטי רק פסה"ד בעניין "פרשת מזרחי" ושם הנסיבות היו חמורות וקשות יותר.

עוד טען הסנגור כי בהתאם להלכת השוויון, שמירת דו קיום, יחסים טובים ואמון במערכת, הענישה צריכה להתבסס על פס"ד "מזרחי" ומתחם הענישה אמור להיות מאסר בין 3 ל- 6 חודשים בעבודות שירות.

בטיעונים בכתב שהגיש, טען כי על אף שהטענה לאכיפה סלקטיבית נדחתה, יש מקום להתחשב בכך כשיקול לקולא, בקביעת העונש. המשטרה לא אספה די ראיות כנגד ה"אחרים" שהשתתפו בתקיפתו של זאדה, ואין דרך לשלול כי הפגיעה הקטלנית שגרמה למותו, באה מכיוונם של אחרים, המוסיפים להתהלך חופשי.

עוד טען ב"כ הנאשם כי המאשימה התעקשה למצות את הדין עם הנאשמים בתיק זה וערך טבלה הממחישה לטעמו, את האופן השונה והבלתי שוויוני בעליל, שבו מטופל מקרה של עבריין יהודי ("פרשת מזרחי") לעומת מקרה, שמעורב בו עבריין ערבי.

הסנגור הוסיף וטען כי יש לשקול לטובת הנאשם את חלקו המינורי בתקיפת זאדה, לעומת נאשמים אחרים, ואת העובדה שמדובר ב- 2, 3 בעיטות וכי לא נקבע אם הנאשם ידע אם זאדה חי או מת עובר למעשיו.

ב"כ הנאשם ביקש כי נתעלם מהמלצת שירות המבחן לשלוח את הנאשם למאסר בפועל, באשר ההנחה שנשקפת ממנו סכנה, מושתת לדבריו, על חומר שקצינת המבחן נחשפה אליו מתיק אחר ומהצהרתו בפניה, כי יממה קודם לזימונו עישן חשיש באופן חד פעמי. לדבריו גם השיקול כי אינו מקבל אחריות על מעשיו, אינו לגיטימי.

ב"כ נאשם 5 חזר אף הוא והפנה לפסה"ד ב"פרשת מזרחי", שהינו לטעמו אבן יסוד בגזירת העונש. מתחם הענישה לטעמו מתחיל מ- 3 חודשי מאסר, בעבודות שירות ועד 24 חודשי מאסר. הוא הפנה לדבריו הסנגורים לעניין השיהוי ושאר הנסיבות לקולא שציינו.

באשר לנאשם, טען הסנגור כי הנאשם לא היה דומיננטי באירוע ולטענתו גם המדינה סבורה כך והחריגה את עניינו מיתר הנאשמים שהורשעו בניסיון הריגה.

הוגש מכתב ממעבידו, "מויאל הנדסה בע"מ" (נע/2), בו נכתב שהנאשם "עובד מסור, ממושמע, חרוץ, מקצועי ומסביר פנים ללקוחות החברה". ב"כ הנאשם טען שאם יישלח הנאשם למאסר הוא עלול לאבד את מקום עבודתו, עליו הצליח לשמור במהלך ההליך הארוך ועתר להסתפק בעונש מאסר, ברוח פס"ד "מזרחי".

ב"כ נאשם 6 הפנה לעובדות שקבענו בהכרעת הדין ולעבירות בהן הורשע מרשו.

הוא טען כי לעניין עונשם של הנאשמים 2 ו-6 בעבירה של חבלה בכוונה מחמירה, יש ליתן משקל לקולא לעובדה שרבים, עשרות אם לא מאות היו שותפים למעשים, ולא הועמדו לדין. לטענתו, "מבחינת מראית ועשיית הצדק יש לנו פה בעיה".

הסנגור ביקש להדגיש שמעשיו של הנאשם, בעיטות ואגרופים כלפי השוטרים ובעיטות בפלג גוף תחתון, תרומתן לפגיעה בזאדה, הנה ברף התחתון. הנאשם גם לא היה שותף בשותפות הספונטנית לתקיפות המאוחרות יותר של זאדה.

עוד הדגיש, כי מעדויות הנאשם והשוטר אבנר אברהם עלה שהנאשם עזר לו במהלך האירוע, הגיש לו מים ולקחו לאחד מבתי השכנים. דבר זה מצביע על הלך הרוח של נאשם 6 שלא הייתה לו מטרה לתקוף ולחבול בשוטרים.

ב"כ הנאשם הפנה לאמור בתסקיר שירות המבחן. מהתסקיר עולה שנאשם 6 "עושה עבודה עם עצמו, עובד היום". יש מקום להתחשב באשתו ובילדיו, ששניים מהם נולדו במשך השנים מאז האירוע. כמו כן יש להתייחס למצב בו הוא נמצא היום, לעומת מצבו בעת ביצוע העבירה. הנאשם מנסה להיאבק ולחזור לדרך המוטב. מאז שחרורו מהכלא לפני כשנתיים, לא היה מעורב בשום עבירה. הסנגור ביקש שלא לעצור את התקדמותו.

עוד טען הסנגור שנאשם 6 היה במידה רבה "בן ערובה" בתיק זה. הגנתו הייתה פשוטה, היו רק 3 שוטרים שזיהו אותו, אך הוא נאלץ להשתתף בהליך הארוך. בסופו של הליך נקבע שלא תקף את ברומי ולאחר החקירה החוזרת של פוקס, הוכח שלא סקל אותו באבנים בתוך האוטובוס. ככל שמשפטו של נאשם 6 היה מופרד, ניתן היה לסיים את ההליך תוך שבוע רצוף אחד. הנאשם, במשך התקופה הארוכה שההליך התנהל, לא יכול היה לעבוד, לא יכול היה לפרנס את משפחתו. יש לכך מחיר כבד וזו כשלעצמה ענישה כבדה.

לטעמו של ב"כ נאשם 6, מתחם הענישה בעניינו נע בין מאסר מותנה ל- 6 חודשי מאסר בעבודות שירות. במקרה של הנאשם דנן, השיהוי, המשפט הממושך והשלכותיו, מצדיקים להסתפק במאסר מותנה.

הסנגור הפנה לגזה"ד בעניין נאשם 4 בתיק שנדון בביהמ"ש השלום, לגביו נטען כי השתתף בהתפרעות ההמון לכל אורך האירוע, זרק אבנים מחוץ לאוטובוס פנימה ובשלב מסוים, נראה כשהוא יוצא מהאוטובוס מניף ידיו מעלה וצועק לקהל בערבית מת, מת. נגזרו עליו 6 חודשי מאסר בעבודות שירות. הסנגור טען כי כל ההבדל בינו לבין נאשם 6, מסתכם בזה שנאשם 6 הצליח להיכנס לתוך האוטובוס ונתן 2 בעיטות.

עוד טען הסנגור, כי אם ביהמ"ש לא יקבל את המתחם שהציע, ביהמ"ש רשאי לעשות שימוש בסעיף 40 ד. לחוק העונשין ולשקול את שיקומו של הנאשם. הוא הפנה לתסקיר שירות המבחן, ממנו עולה שלנאשם יש יכולות וכוחות לשינוי וכי הוא פנה מיוזמתו ל"מרכז גפן לנפגעי סמים" ומטופל שם. ב"כ הנאשם טען כי ביהמ"ש רשאי להורות על שיקום, גם ללא המלצה מטעם שירות המבחן, משזו נשללה עקב אי לקיחת אחריות. התסקיר מצביע על כך שהנאשם "שומר על ניקיון" מסמי רחוב ולכן נתיב השיקום הוא הראוי.

ב"כ נאשם 7 הצטרף לטיעוני קודמיו בכלל ולמתחם הענישה שצינו, בפרט.

הסנגור פרס את הנסיבות האישיות של הנאשם: יליד 1964, גרוש משנת 2003 ואב לשני ילדים. בנו הבכור יליד 1989, אסיר למשך 12 שנים ובתו, סטודנטית לרפואה, שנה ג' ברומניה. הנאשם מתגורר לבדו. הוא בוגר 8 שנות לימוד ועבד מגיל צעיר בעבודות בניין עם אביו ואחיו. טרם מעצרו עבד כטייח עצמאי והיו לו 5 עובדים. מגיל צעיר השתלב בפעילות פוליטית, במסגרת תנועת "בני הכפר", והיה פעיל פוליטי מוכר. לפני שנים אחדות היה לראש הסיעה של "בני הכפר" בשפרעם והתמודד פעמיים על חברות במועצה. כמי שהשתתף בפעילויות פוליטיות רבות הנאשם נחקר פעמים רבות במשטרה ובשב"כ, אך עברו נקי וזוהי הסתבכותו הראשונה בפלילים.

הנאשם סובל ממחלה דלקתית כרונית, פריצות דיסק בצוואר ובגב ומדלקת כבד כרונית, ומטופל תרופתית, באופן קבוע. מצבו הבריאותי התדרדר. עקב ההליך המשפטי הממושך הנאשם הפסיד לקוחות ומקומות עבודה, הפסיק לעבוד כעצמאי ונקלע לקשיים כלכליים. נפתחו נגדו תיקי הוצל"פ שונים. עקב מצבו הכלכלי נהג ברכבו בלי ביטוח וללא רישיון רכב ורישיונו נפסל. לאחרונה נתפס נוהג בזמן פסילה ובעקבות זאת נעצר.

הסנגור חזר והפנה לקנטור הרבתי שבמעשיו הנפשעים של זאדה. לדבריו לא קריאות ההסתה של הנאשם הן שהובילו את מהלך האירוע.

הנאשם אינו מתווכח עם הקביעות העובדתיות של ביהמ"ש, אך מבקש לקחת את התבטאויותיו בפרופורציה הנכונה. מדובר באמירות מתוך כעס, בסערת האירוע והן אינן מבטאות את השקפתו כלפי יהודים, כי מיטב חבריו יהודים. מאחורי המילים לא הייתה כוונה אמיתית. הכעס והחרדה הם שהובילו את האירוע ולא התבטאויותיו של הנאשם. אלו לא תרמו להחמרת האירועים. לא היה קשר עובדתי בין הנאשמים. הנאשם לא הכיר את שאר הנאשמים. הנאשם אכן פעיל חברתי ופוליטי במשך שנים ארוכות, אך הדבר אינו אמור להיזקף לחובתו, כטענת המאשימה.

מראית הצדק ועשיית הצדק מצדיקים לשקול לזכות הנאשמים כי היו אנשים רבים נוספים שהשתתפו בביצוע מעשים דומים ואף חמורים יותר במהלך האירוע, "והם אשר עשו את המעשים הרצחניים בסופו של יום" ואלו לא הועמדו לדין. עוד טען הסנגור, כי לזכות הנאשם עומדות העובדות לפיהן מעבר לזריקת אבנים, לא היה מגע ישיר בין הנאשם לבין זאדה, כפי שנקבע שהיה לנאשמים אחרים וכי לא נקבע שהאבנים שזרק הנאשם פגעו בזאדה. גם לא נקבע שבתקיפת השוטרים, גרם הנאשם "לחבלות כלשהן, או לכל הפחות, לא לחבלות חמורות". לדברי הסנגור היסוד העובדתי שיוחס לנאשם 7 נמצא במדרג הנמוך, בד' אמותיה של השותפות הספונטאנית וזאת גם בהשוואה לאחרים "ולא לדבר על העשרות שלא הובאו לדין בגין אותן עבירות, מסיבה כזו או אחרת" (כלשון הסיכומים בכתב). עוד הדגיש הסנגור את חלופי הזמן והפגיעה החמורה באורח חייו ומצבו הסוצי-אקונומי של הנאשם. לדבריו, יש לשקול לטובת הנאשם, כי הוא כבר קיבל עונשים כבדי משקל- מעת מעצרו והותרת ילדיו שהיו סמוכים אז על שולחנו (גרשתו עזבה את הארץ), לבדם; לאחר מכן בנו נעצר; הוא עצמו איבד את עסקו ושקע בחובות ומצבו הבריאותי החמיר. תקוותו היחידה היא הצלחת בתו והוא חושש כי בתו תפסיק את לימודיה, כיוון שלא יוכל לתמוך בה כספית. גם ב"כ נאשם 7 הפנה למתחם ענישה ב"פרשת מזרחי" וטען כי "מתבקשת תוצאה משפטית חד משמעית, שאיננה נוגדת את תקנת הציבור ואף יש בה משום אימוץ עיקרון השוויון בענישה, ויש בה משום חיזוק האמון שנתן המגזר הערבי במערכת המשפט במדינת ישראל לאורך כל השנים, לפיה העונש שנגזר על מזרחי כוחו יפה גם כלפי הנאשמים בתיק זה". כל הנאשמים, למעט נאשמים 6 ו-7, במסגרת זכותם ל"דברם האחרון" הודיעו כי אינם מבקשים לומר דבר. נאשם 6 טען שהוא מכבד את החלטת ביהמ"ש. התיק ישן. היום יש לו 3 ילדים והם "חיים איתו" את התיק הזה. הילדים שלו בטיפול, בחינוך המיוחד. הוא הפיק לקחים מתקופת מאסרו והיום הוא משתדל לפרנס את משפחתו. במשך 3 שנים ישב בדיונים, ללא פרנסה. לאחר ריב עם אשתו, חוקרת סייעה למשפחה והפנתה אותם לרשויות הרווחה. אין לו הורים, הם חיים בדירה שכורה. התיק עצר את כל תוכניותיו והוא לא יכול היה לעבוד. היום הוא שותף בטיפול בילדיו ומבקש לא להפסיק את הטיפול בהם. הוא כבר שילם מחיר כבד. אם היה נגזר עליו עונש מאסר בן שנתיים, היה זה עדיף על 3 השנים בהן סבל ומשפחתו סבלה ממצב כלכלי קשה וכמעט גירושין. הנאשם ביקש שנתחשב בילדיו, כך שיוכל לפרנסם ולדאוג להם. נאשם 7 טען שהתיק "לקח לו זמן רב מהחיים". כואב לו שנאמר שהוא אמר "איטבח אל יהוד" והפנה לדברי סנגורו בקשר לכך. לדבריו, ציפה שהשאלה מי שלח את זאדה ולמה, תיבדק לעומק וזה לא נעשה. הוא מבקש כאבא, שנתחשב בו. ההרשעה קשה עליו, כי איננו עברייני ואיננו אלים. הוא לא התכוון להרוג בן אדם והיום הוא סבור שהיה עדיף למגזר הערבי, שזאדה היה חי והיה עומד לדין על מעשיו.

5. הפסיקה שהביאו הצדדים לעניין מתחם הענישה

ב"כ המאשימה תומכת טיעוניה לעניין מתחם הענישה המחמיר, בין היתר, על פסקי הדין שלהלן:
ת"פ (ב"ש) 35735-02-11 (אבו מאדי) שם הנאשמים הורשעו, על פי הודאתם, בכתבי אישום מתוקנים, במסגרת הסדר טיעון, בעבירות הבאות: נאשמים 1, 3 ו- 5 בעבירת חבלה בכוונה מחמירה (סעיף 329 (א) (1)), נאשמים 2 ו- 4 בעבירת חבלה חמורה בנסיבות מחמירות (סעיפים 333 ו- 335 (א) (1) ו- (2) לחוק הנ"ל). האירוע, שהוגדר ע"י בית המשפט כמעשה "לינץ", היה בשל סכסוך של מה בכך בין שני נהגי משאיות - נאשם 1 והמנוח, אשר הנאשמים ונוספים מבני משפחתם חברו יחדיו והחליטו ל"יישבו", על דרך הענשת המנוח ונקמה בו, באלימות קשה. זו לא הייתה התפרצות זעם רגעית, אלא תקיפה יזומה ומתוכננת היטב, שמצאה ביטוייה בהתקבצם של הנאשמים יחד, לכלל חבורה גדולה של מעורבים, חסימת משאיתו של המנוח מלפנים ומאחור, ניתוק בלמי האוויר שלה, כדי שלא יוכל לברוח ותקיפתו המשולבת של המנוח בפער כוחות רב, ע"י כניסה למשאיתו משתי דלתותיה, יידי אבנים בו ותקיפתו באלות, משיכתו החוצה והמשך תקיפתו במקלות ובאבנים, ומשהצליח להשתחרר ולברוח, לרדוף אחריו תוך המשך יידי אבנים בו, ובסופו של דבר, לדקירתו על ידי מעורב נוסף מבני המשפחה, הפקרתו כשהוא מדמם בשטח, והמלטות מהזירה.
הגם שנמצא שכל הנאשמים שותפים לגרימת החבלה, בהיותם חלק מהקבוצה, נעשתה אבחנה בין עניינם של הנאשמים השונים, בהתאם למדרג חומרת המעשים הספציפיים, המיוחסים לכל אחד מהמעורבים השונים. על נאשם 1 שהיה "מעורב המפתח" והרוח החיה והפעילה באירוע (מי שיזם ותכנן את ה"נקמה" וזימן את שותפיו לשם ביצועה) נגזרו 9 שנות מאסר, מתוך 8 לריצוי בפועל. על נאשם 2 נגזרו 4 שנות מאסר, מתוך 3 לריצוי בפועל. על נאשם 3 נגזרו 7 שנות מאסר, מתוך 6 לריצוי בפועל. על נאשם 4 נגזרו 4 שנות מאסר, מתוך 3 לריצוי בפועל. על נאשם 5 נגזרו 5 שנות מאסר, מתוך 4 לריצוי בפועל. ערעורם של נאשמים 1, 3 ו- 5 נדחה. עונשם של נא' 2 ו- 4 הוקל מהטעם שלא החזיקו בכלי משחית ולא תקפו פיזית את המנוח (ע"פ 2274/12, ע"פ 1961/12).
ע"פ 40333/06 (חזן) לאחר התפרעות במועדון, במהלך ניסיון המאבטחים להוציא את המתפרעים החוצה, תקפו חברי הנאשם מאבטח. הפורעים עזבו את המועדון. הנאשם, שהורשע בהריגה לא היה שותף לתקיפה זו, אך צפה בה. לאחר שהפורעים הוצאו מן המועדון, המנוח, חברם של המאבטחים, ניסה לסייע בידי המאבטחים והותקף באכזריות בידי הפורעים. הנאשם לא היה שותף לתקיפה זו בתחילתה, אך הצטרף לפורעים לאחר שהמנוח נפגע ע"י הפורעים ושעה שהיה מוטל על הרצפה. הנאשם וחבריו בעטו בעוצמה בפניו, בחלק גופו העליון ובבטנו - ולתיאורם של העדים, "עשו בו לינץ", "בעטו בראשו כאילו היה כדורגל". כדברי ביהמ"ש, המנוח, שהיה בן יחיד לאימו, מצא מותו עקב "מעשה אלימות מזוויע, חריג בחומרתו". למעשיו של הנאשם לא קדמה כל התגרות מצד המנוח והם היוו מעשי בריונות לשמה. העונש: 17 שנות מאסר, מתוך 15 בפועל. הערעור על העונש נדחה (ע"פ 9090/07).

בע"פ 1706/10, 1993/10 (טאגפו ואבויה) הורשעו שני הנאשמים בעבירה של חבלה בכוונה מחמירה (סעיף 329 (א) (1)). המדובר היה בקטטת שיכורים בתוך מועדון סנוקר. המערערים תקפו את הנפגע, הפילוהו לרצפה והמשיכו להכותו, כשהם בועטים בראשו ובגופו מספר פעמים רב. כן הטיחו בראשו פח מתכת. הנפגע איבד הכרתו, החל לפרסס וראשו זב דם. נגזרו עליהם העונשים הבאים: על טאגפו - 4 שנות מאסר ועל אבויה - 4 וחצי שנות מאסר. לשני הנאשמים היה עבר בעבירות אלימות ומע"ת תלויים ועומדים (שהופעלו במצטבר). במקרים הנ"ל ואחרים שהובאו ע"י התביעה, דובר במעשי תקיפה אכזריים, שבוצעו ללא התגרות קודמת, שלא לומר ללא קנטור רבתי, חלקם ללא כל סיבה וחלקם בשל סכסוך של מה בכך. לחלקם קדמו תכנון והכנה. עיינו הרואות, לא נוכל ליישם את הגישה המחמירה בגזרי הדין דלעיל, בשל הנסיבות השונות לחלוטין. ב"כ הנאשמים סבורים מנגד, שמתחם הענישה המקל, לו הם טוענים, אמור להיגזר מפסקי הדין שהביאו לעיונו ובין היתר, אלה שלהלן:

בע"פ 95/82 (זליג לוביוב) שם הגיע הנאשם לבית בתו וראה את המנוח תוקף את הבת והיה לו יסוד להניח שהלה מנסה לאנוס אותה. הנאשם נטל אקדח שהיה במקום, ירה במנוח מספר יריות וגרם למותו. ביהמ"ש המחוזי הרשיעו ברצח, בנמקו, כי אף שבשלב הראשון היה לנאשם יסוד להאמין שהמנוח שהתקרב אליו, יוכל לגבור עליו ולכן היה במעשיו משום הגנה עצמית, הרי שבשלב האחרון - היריה הקטלנית - חרגה מגדר ההגנה העצמית. ביהמ"ש העליון זיכה הנאשם מרצח והרשיעו בהריגה, משום: "שהיה קנטור של המנוח, כזה שהן מבחינה אובייקטיבית והן מבחינה סובייקטיבית שלל את כוונת התחילה". העונש שנגזר עליו, 30 חודשי מאסר. בין הנימוקים לקולת העונש: היותו בן 60, נכה, וכי אין נשקפת ממנו סכנה. הודגש גם הרקע למעשה וכי הנושק להגנה עצמית.

בע"פ 9511/01 (קובקוב). בעקבות הרצח בדולפיניריום, הנאשם הכין בקבוקי תבערה על מנת לזרוק על מסגד חסן בק. הוא עזב את המקום לדבריו, "כי לא היו שם ערבים" ופנה לכיוון יפו. בדרך נעצר ע"י שוטרים. הואשם והורשע בביהמ"ש המחוזי, בנסיון לחבלה בכוונה מחמירה (329 (א) (1) ו- נסיון להצתה וייצור נשק ונשיאתו סע' 144(ב), 144 (ב2) - על הנאשם, שהיה לו עבר פלילי בעבירות אלימות ומע"ת, נגזרו 30 חודשי מאסר, מהם 15 בפועל. ביהמ"ש העליון אישר את ההרשעה בעבירות הנשק, זיכהמשת עבירות הנסיון לחבלה בכוונה מחמירה, ותחתן הרשיעו ב"הכנת עבירה בחומרים מסוכנים בכוונה לעשות בהם פשע" - סע' 497. נגזרו עליו 24 חודשי מאסר, מתוכם 12 לריצוי בפועל. בעניין זה לא הייתה פגיעה ממשית באיש.

בת"פ (חיפה) 31215-08-11 (דניאל גורביץ') הורשע הנאשם בחבלה חמורה בנסיבות מחמירות לפי סעיפים 333+335 לחוק העונשין וכן בהחזקת נשק ובהחזקת סכין. באותו עניין, המתלון נהג להטריד את חברתו לשעבר (סולי) ונהג כלפיה באלימות מתמשכת. תלונותיה למשטרה לא הועילו. ביום המקרה הנכנס המתלון לדירתה של סולי בעורמה ובניגוד לרצונה וזו הזעיקה את הנאשם לבוא לעזרתה. הוא הגיע מצויד בסכין. המתלון תקף את הנאשם ואז, לאחר שחבר של הנאשם נכנס אף הוא לדירה ואחז את המתלון, דקר הנאשם את המתלון בזרוע שמאל, ירך שמאל וכן דקירה נוספת בגב, שגרמה פצע בבית החזה, שבר בצלע ואוויר בבית החזה. הנאשם נידון ל-6 חודשי מאסר בעבודות שירות, 18 חודשי מע"ת, קנס, צו מבחן, ₪ 15,000 פיצוי וזאת בהתחשב בעברו הנקי, ברקע המיוחד, בהודייתו ובחרטתו.

ת"פ (ב"ש) 8182/05 (האני אלעטאונה) הנאשם הורשע בתקיפה ובחבלה בכוונה מחמירה ובהחזקת סכין. העובדות: על רקע קטטת שיכורים, הנאשם דקר את המתלון בסכין ואח"כ חבט בראשו עם אלת עץ וגרם לו לפציעה בראשו. הנאשם יליד 1972 אב ל-8 ילדים, תפקודו עד לאירוע היה תקין וחיובי. הזמן הרב שחלף מאז האירועים ב-2005 בעוד שגזר הדין מ-16.3.2009. העונש: 6 חודשי מאסר בעבודות שירות, 18 חודשי מע"ת, ₪ 15,000 קנס, פיצוי למתלון ₪ 10,000.

תפ (ב"ש) 8366/05 (סאמי ועטייה אבולקיעאן) על רקע סכסוך קרקעות תקפו 2 הנאשמים, ביחד עם אחרים, אחד מבני המשפחה היריבה-ג'מיל, ירו לעברו ולא פגעו. נאשם 1 ירה לכיוונו של בן משפחה (האב), שבא לעזרת ג'מיל ופגע בידו הימנית ונאשם 2 ידה לעברו אבנים והיכה בראשו במוט ברזל, עד שאיבד את הכרתו. כמו כן נפגעו מיריות שניים מאחיו של ג'מיל. לאחר המקרה נערכה סולחה בין המשפחות וסכסוך הקרקעות יושב בהסדר. העונש 6 חודשי מאסר בעבודות שירות, 10 חודשי מע"ת ופיצוי. הנימוק: הסולחה ויישוב הסכסוך הקרקעי המתמשך וכדי "לא לפגוע במרקם העדין". עיון בפסקי הדין הנ"ל, אשר הוצגו על ידי ב"כ הנאשמים, מעלה כי אף בהם אין תרומה ממשית לענייננו וכי כל מקרה ונסיבותיו.

ב"כ נאשם 2 בקשה לגזור את מתחם הענישה ממקרים של עבירות שנעברו בתקופת ההתנתקות, ביניהן: עבירות הסתה והמרדה, התקהלות אסורה, סיכון נתיבי תחבורה ע"י הצבת מחסומים בדרכים ציבוריות שונות וכיוצ"ב. במקרים אלה בקשה המאשימה להשית עונשים קלים, בהתאם להנחיית הפרקליטות, שהתייחסה לעבירות שנעברו במהלך ההתנתקות. בחינתן של הנחיות הפרקליטות שצוטטו על ידה אינה מבססת תמיכה בעמדתה, באשר אלו אינן מתייחסות לעבירות אלימות חמורות כנגד הגוף.

שונה הדבר במידה מסוימת בעניין פרשת שמואל סיטרין - תפ"ח (ב"ש) 1067/05 (מיום 16.10.2007). באותו עניין, הואשם סיטרין בניסיון לרצח, אך הורשע, עפ"י הודאתו, בביצוע שתי עבירות של חבלה בכוונה מחמירה - לפי סעי' 329 (א)(2), התפרעות - עבירה לפי סעי' 152, איומים - עבירה לפי סעי' 192 ושהייה בשטח סגור - עבירה על תקנה 125 ו-69 (ב) לתקנות ההגנה (שעת חירום).

האירועים המתוארים בכתב האישום, התרחשו על רקע יישום תכנית ההתנתקות וההתנגדות לה. בלילה שבין 26/06/05 ל-27/06/05 פלשו מספר אזרחים ישראלים, והנאשם בתוכם, לבית נטוש בשכונת המואסי שבחבל עזה, שעה שזה הוכרז כ"שטח צבאי סגור". הפלישה הובילה לחיכוכי אלימות בין תושבי השכונה לפולשים ולכוחות צה"ל ששהו במקום. ביום 29/06/05, סמוך לשעה 13:00, הנאשם, יחד עם אחרים, יצא מהבית הנטוש והשתתף ביידוי אבנים אל עבר הפלשתינים, תושבי השכונה ובמקום התפתחו "קרב ידוי אבנים" ומהומה. במהלך האירועים נתפס בידי חיילים, צעיר פלשתיני, אשר יידה אבנים אל עבר הישראלים והובל לכיוון ג'יפ צה"לי שהיה במקום, על מנת לעצרו. בשלב מסוים, מספר ישראלים התנפלו על הפלשתיני, תקפו אותו והטיחו אבנים בראשו ובגופו. הצעיר הובל לשטח מחסה המוקף חומת לבנים, בעוד הישראלים ממשיכים לתקוף אותו באבנים, עד אשר נותר פצוע ומדמם על הקרקע. בשלב זה, הגיע הנאשם למקום והבחין בצעיר הפלשתיני. הוא נטל אבן מן האדמה, רץ לעבר החומה כשהאבן בידו, קפץ מעליה והטיח את האבן בחזקה לכיוון ראשו של הצעיר. למקום הוזעק חובש על מנת להגיש עזרה רפואית לצעיר הפלשתיני, אך נמנע מלטפל בו, לאחר שהנאשם איים עליו באמרו: "אם אתה רוצה מכות, אז תטפל בו". לבסוף, הצעיר חולץ מהמקום על ידי עיתונאים שסיקרו את האירוע והועבר לידי הפלשתינים. פציעתו של הפלשתיני הייתה קלה (שריטות, נפיחות, ופצע בקרקפת). בגין מעשיו אלה נדון סטירין ל-6 חודשי מאסר, לריצוי בעבודות שירות ול-18 חודשי מאסר על תנאי, לבל יעבור עבירת אלימות מסוג פשע. נקבע כי העבירה הייתה במדרג החומרה הנמוך בעבירות החבלה בכוונה מחמירה, כי לא הוכח שהנאשם הוא שגרם לפציעת הפלשתיני וכן נלקחו בחשבון גילו הצעיר של הנאשם, חלוף הזמן והעובדה שהיה נתון במעצר תקופה ארוכה.

דיון מיוחד מצריך פסה"ד "פרשת מזרחי", אליו התייחסו כל הצדדים בטיעוניהם.

מזרחי הורשע, על-פי הודאתו, בעבירה של חבלה חמורה לפי סעיף 333 לחוק העונשין.

הודאתו ניתנה בגדרו של הסדר טיעון, לאחר שתוקנו עובדות כתב האישום והעבירה של ניסיון לרצח שיוחסה לו, לפי סעיף 305(א) לחוק העונשין, הומרה בעבירה לעיל.

על-פי המתואר בכתב האישום המתוקן, ביום 26.11.09 הגיע וסים מסוודה (להלן: "מסוודה") לתחנת הדלק בכניסה לשוב קריית ארבע, כשהוא נושא עימו סכין וגרזן, במטרה לבצע פיגוע רצחני. בתחנת הדלקניהלו הנאשם ואשתו חנות. באותה עת תמר (להלן: "האשה") שהתה בגפה בחנות, ואילו הנאשם היה בביתו.

מסוודה נכנס לחנות ודקר את האשה בגרונה באמצעות הסכין שהייתה ברשותו. לאחר מכן יצא בריצה מהחנות ודקר אדם נוסף, משה סלפתי, בעורפו. או-אז, הבחין מאבטח התחנה במחבל וירה לעברו באקדחו. שלושה חיילים ששהו בקרבת מקום הגיעו לתחנת הדלק, כיתרו את המחבל, כיוונו לעברו את רוביהם, ואף ירו לכיוון רגליו, לאחר שניסה לקום ולהסתער עליהם כשבידו הסכין. לבסוף שכב המחבל פצוע על הרצפה, כשהוא מכותר על-ידי החיילים.

הנאשם שמע על אודות הפיגוע מאשתו, שאמרה לו: "דוקרים אותי דוקרים אותי". או-אז, הגיע הנאשם לתחנת הדלק וניסה לאתר את אשתו. משלא מצאה, סבר שנפצעה קשות.

בתוך כך הבחין בסלפתי, שישב בצד, בעודו מנסה לעצור את הדם ששתת מעורפו. הנאשם, שסבר בטעות כי האחרון הינו המחבל שביצע את הפיגוע באשתו, התנפל עליו ובעט בפניו. משהתברר לו כי טעה וכי המחבל מצוי במקום אחר, נכנס הנאשם לרכבו והחל לנסוע לכיוונם של החיילים, שכיתרו את מסוודה. לאחר שוידא כי אמנם מדובר במחבל, הדף את החיילים ברכבו ועלה עם גלגלי הרכב על פלג גופו התחתון של מסוודה.

מסוודה, כמו גם מזרחי ונפגעי הפיגוע האשה וסלפתי, פונו לבית החולים. היקף החבלה שנגרמה למחבל לא הובהר דיו, אך ככל הנראה פגיעתו לא הייתה קשה.

כתוצאה מהפציעה אושפזה האשה לטיפול רפואי למשך מספר ימים בבית החולים ושחררה כשהיא סובלת מפגיעה בשרירי הפנים ובמיתרי הקול.

ב"כ המאשימה טענה שם, כי חרף הצורך להתחשב בנסיבותיו הקשות של מזרחי (מצבו הנפשי הקשה עובר לאירוע, על רקע מותם של שניים מילדיו, החשש לאובדן נוסף כתוצאה מתקיפת אשתו ומצבו הנפשי שהדרדר באופן חמור לאחר האירוע, עד כדי חוסר תפקוד), ראוי לגזור על מזרחי שנת מאסר, וכי אין להסתפק בעונש מאסר לריצוי בעבודות שירות. לדבריה "חברה מתוקנת אינה יכולה להשלים עם מעשים של עשיית דין עצמית: גם כשהדם חם והיצרים בוערים, אנו חייבים לשמור על החוק ולהתנהג באיפוק".

על דעת הרוב (השופטים מ' דרורי וב' גרינברגר), נגזרו על מזרחי 3 חודשי מאסר לריצוי בדרך של עבודות שירות ו-12 חודשי מאסר על תנאי לבל יעבור עבירה דומה. דעתו החולקת של האב"ד צ' סגל, שסבר כי יש לגזור על מזרחי 3 חודשי מאסר בפועל וכן 3 חודשי מאסר לתקופה של 3 חודשים, לריצוי בעבודות שירות, שיחלו שבועיים לאחר שחרורו ממאסר. על גזה"ד לא הוגש ערעור.

הגם שניתן דעתנו לפסקי דין אלה בבואנו לגזור את דינם של הנאשמים, ראוי לזכור כי קשה ללמוד מהם על טווח הענישה, כמשמעותו בתיקון 113, לנוכח שקלולן של הנסיבות האישיות של העברין, באופן שאינו מאפשר איתורו של מתחם הענישה כהגדרתו בסעיף 40ג. (א), האמור להתייחס אך לנסיבות העבירה, להבדיל מנסיבות אישיות.

יצוין, כי כמפורט בפסק הדין בפרשת מזרחי, נסיבותיו האישיות של הנאשם היו מיוחדות וטראגיות. העובדות בפרשת סיטרין שונות אף הן מענייננו, בהיבטים של אינטנסיביות הפגיעה, התמשכותה, ריבוי הפגיעות, והתוצאה הקטלנית.

6. הפסיקה לעניין מתחם הענישה בעבירות תקיפת שוטרים:

ב"כ המאשימה תמכה טיעונה בעניין זה, בין היתר, בפסקי הדין שלהלן:

רע"פ 7406/05 (נאגר) תקיפת שוטר בעת מילוי תפקידו, הכשלת שוטר ואיומים. הנאשם תקף באלימות רבה שוטרים, שעיקבו לבדיקה את נהגו של הרכב בו נסע. נוכח עברו המכביד של הנאשם, ששב וביצע מעשי אלימות קשים בהיותו בגילופין, ואף ריצה בשל כך עונש מאסר, נגזרו עליו 8 חודשי מאסר. כמו כן הופעל מאסר על-תנאי בן 30 חודשים, שעמד נגדו בגין עבירה קודמת בה הורשע, חלקו בחופף וחלקו במצטבר, סה"כ 34 חודשי מאסר. גזר הדין אושר בביהמ"ש המחוזי ובקשת רשות הערעור נדחתה.

ע"פ 5487-03-09 (חיפה) (גורביץ') בגין שני אירועים נפרדים של תקיפת שוטרים, הפרעה ואיום נגזרו על נאשם בעל עבר פלילי עשיר, 8 חודשי מאסר, הופעלו 2 מע"ת בני 6 חודשים, שמתוכם 4 חודשים במצטבר וסה"כ 12 חודשי מאסר. ביהמ"ש המחוזי קיבל ערעור המדינה והורה על הפעלת המאסרים המותנים במצטבר ובסה"כ 20 חודשי מאסר בפועל. אף ב"כ הנאשמים תמכו טיעוניהם באסופת פסיקה, המצדיקה לטענתם הטלת עונשים מתונים, בין היתר פסק הדין שלהלן: ע"פ 396/13 (אדם גאברין) המערער הורשע בביהמ"ש המחוזי בחבלה בכוונה מחמירה ובהפרעה לשוטר במילוי תפקידו ונגזרו עליו 30 חודשי מאסר. העובדות: על רקע מקרה רצח באום אל פחאם, הוצבו במקום שוטרים. הנאשם הגיע ברכבו וכאשר שוטר סימן לו לעצור, לא שעה להוראתו והאיץ מכוניתו לעבר השוטר. רק זינוקו של השוטר הצידה, מנע את דריסתו. ביהמ"ש העליון קבע כי העונש חמור מדי. העונש שונה ל-18 חודשי מאסר מהם 8 לריצוי בפועל, בנימוק שמדובר באירוע בודד, אדם נורמטיבי ומשיקולי שיקום. הנה כי כן, גם הפסיקה שהובאה בפנינו בנושא תקיפת שוטרים, שונה בנסיבותיה מהמקרה הנדון. במקרה הנדון, הותקפו השוטרים בפרץ של נקמה בזאדה לאחר מעשיו הנוראים. המניע של המתפרעים, ואין אנו מקילים ראש בכך, היה פגיעה בזאדה ולא בשוטרים. מנגד, יש ליתן משקל לעונשים אשר נגזרו בת.פ 4490-06-09 (מדינת ישראל נ' וליד מחמוד טחימר ועוד 4 אחרים), על נאשמים שהועמדו לדין בבית משפט השלום, בגין תקיפות שוטרים, במהלך האירוע נשוא דיונו. לנאשמים שם יוחסה נטילת חלק בהתפרעות ההמון ובתקיפת השוטרים כמפורט להלן: נאשם 1, עמד על גג רכב שעמד בסמוך לאוטובוס והשליך אבנים לתוך האוטובוס. האבנים שזרק פגעו בשוטרים. כמו כן, במהלך האירוע התבקש נאשם 1 על ידי פקד אפרים ענבר להתרחק מהאוטובוס, ואז תקף את פקד ענבר באגרופים. נאשם 2, עמד מחוץ לאוטובוס וזרק אבנים וחפצים לתוכו. האבנים שזרק פגעו בשוטרים. אחת האבנים שזרק פגעה ברס"ר עובדיה ברומי, שהיה בתוך האוטובוס. כמן כן תקף נאשם 2 באגרופים ובבעיטות שוטרים שהיו מחוץ לאוטובוס, וביניהם רס"מ עבדו קבלאן, וזרק עליהם חפצים. נאשם 3, עלה לאוטובוס מהדלת האחורית וניסה להגיע לזאדה. רס"מ אליהו בן שמעון, שהיה בתוך האוטובוס, ניסה למנוע ממנו להגיע לזאדה, ואז תקף נאשם 3 את רס"מ בן שמעון באגרופים בפניו ובחזהו. לאחר מאבק, הצליח רס"מ בן שמעון להדוף אותו אל מחוץ לאוטובוס.

נאשם 4, השתתף בהתפרעות ההמון לאורך כל האירוע. זרק אבנים מחוץ לאוטובוס פנימה, אשר חלקן פגעו ברפ"ק פוקס ובזאדה. כמו כן תקף את רפ"ק שלמה מנחם, בעת שהיה מחוץ לאוטובוס וניסה למנוע מאנשים להיכנס לתוכו, באגרופים בפניו ובחזהו. בשלב כלשהו נראה נאשם 4 יוצא מן האוטובוס כשידיו מונפות מעלה, וצעק לעבר הקהל בערבית "מת, מת".

נאשם 5, זרק אבנים לתוך האוטובוס, אשר פגעו בשוטרים. כמו כן שלהב את ההמון בקריאות כי צריך להרוג את החייל ואת מי שמגן עליו.

נאשמים 1, 2, 4 ו-5 הורשעו, על פי הודייתם, במסגרת הסדר טיעון, לאחר הליך גישור, בתקיפת שוטרים בנסיבות מחמירות, הפרעה לשוטר במילוי תפקידו ובהתפרעות שסופה נזק. בטיעוניהן לעונש אמרו ב"כ המאשימה (עו"ד גב' פיקוס - רויטבלט ועו"ד גב' טולדנו), כי ראוי לאשר את הסדר הטיעון, לפיו יגזרו מאסרים לריצוי בעבודות שירות, מאחר שמדובר באירוע יוצא דופן בנסיבותיו, שהתרחש לאחר רצח 4 מתושבי שפרעם בידי זאדה, לנוכח חלוק הזמן ובהתחשב בהודיית הנאשמים, שחסכה מזמנו של ביהמ"ש. ביהמ"ש אימץ את ההסדר לעניין העונש וגזר על ארבעת הנאשמים 6 חודשי מאסר, לריצוי בעבודות שירות ו-4 חודשי מע"ת לשנתיים, על עבירה לפי סימן ג' לפרק ט' לחוק העונשין. לנאשם 2 הופעלו שני מע"ת (4+6 חודשים) חופפים זה לזה ולעונש בגין התיק הנוכחי.

נאשם 3 לא היה שותף להסדר הטיעון, ניהל את משפטו וזוכה מחמת הספק. ביהמ"ש של ערעור ביטל פסק הדין קמא, הרשיע את הנאשם והחזיר הדין לבימ"ש השלום, לגזירת העונש. העונש שנגזר עליו: 11 חודשי מאסר, מהם 5 חודשים לריצוי בפועל והיתרה על תנאי. כשהמאסר בפועל ירוצה על דרך של עבודות שירות.

אף שגזרי הדין הנ"ל יעמדו לנגד עינינו, לא נתעלם מכך שכאמור, המדובר בהסדר טיעון, שחסך זמן רב מזמנו של בית המשפט ועקב כך התביעה עתרה, להשתתף העונשים דלעיל. ודוק, הנאשמים בבימ"ש השלום, הואשמו והורשעו "רק" בגין האלימות כלפי השוטרים.

7. דיון

מתחם העונש ההולם נקבע על יסוד 3 פרמטרים: הערך החברתי שנפגע מביצוע העבירה ומידת הפגיעה בו, הנסיבות הקשורות בביצוע העבירה ומדיניות הענישה הנהוגה. הפרמטר האחרון מציב בפני ביהמ"ש קושי אינהרנטי בשני מישורים. האחד במשרעת הענישה הרחבה העולה מפסיקת העבר, בעיקר כאשר מדובר בעבירות חמורות כגון הריגה, חבלה בכוונה מחמירה, חבלה חמורה בנסיבות מחמירות וכיוצ"ב. לכך תורמים רף הענישה הגבוה הקבוע בחוק בגין עבירות אלה; המגוון הנרחב של הנסיבות והרקע והמניע לביצוע העבירות, המגוונים והשונים ממקרה למקרה. במישור השני קיים קושי הנובע מחדשנותו של תיקון 113, שבעטיו אין עדיין פסיקה עדכנית מספקת מחד, ומאידיך הצורך להידרש לפסיקת העבר, המשקללת בתוכה, בין היתר את הנסיבות האישיות של העבריין באופן שאינו מאפשר איתורו של מתחם הענישה כהגדרתו בסעיף 40 ג. (א), האמור להתייחס אך לנסיבות העבירה להבדיל מנסיבות אישיות.

במרכז דיונו שתי עבירות אלימות קשות - ניסיון הריגה וחבלה בכוונה מחמירה. שתיהן הורתן בהתנהגות אנטי סוציאלית הפוגעות בערכים של קדושת חיי אדם ושלמות גופו ופגיעה בשלטון החוק. העונש המרבי הקבוע בגין בחוק הוא 20 שנות מאסר.

הפסיקה שעניינה ניסיון הריגה היא דלה. פסה"ד היחיד שאיתרנו בהקשר זה הוא ע"פ 40/10 ראוטוב קונסטנטין נ' מדינת ישראל (מיום 17.3.11, פורסם במאגרים).

ואלה עובדות המקרה: כ-3 חודשים עובר לביצוע העבירות הודיעה אשת המערער, נסטיה, כי ברצונה להיפרד ממנו. הנאשם התקשה להשלים עם הפרידה ואיים להתאבד. ביום 2.12.08 הגיע הנאשם לדירת נסטיה, שהתגוררה בנפרד, בתואנה שהוא מבקש לקחת חפצים השייכים לו. נסטיה שחששה מפניו הזעיקה לדירה שני בני זוג, חבריה. הנאשם ביקש לדבר עם נסטיה אך היא סירבה ועמדה לעזוב את הדירה ביחד עם חבריה. הנאשם איים על השלושה כי אם יצאו, יהרוג אותם. משאלה יצאו מהדירה, ירה המערער לעברם באקדח, הרג את חברה של נסטיה ופצע את נסטיה ומיד לאחר מכן ירה בעצמו, הוא נפצע קשה אך לימים החלים. בכתב האישום המקורי יוחסו למערער עבירות רצח וניסיון רצח ואולם במסגרת הסדר טיעון בביהמ"ש המחוזי, הומרו סעיפי העבירה להריגה וניסיון הריגה, הנאשם הודה במיוחס לו ונגזרו עליו שנות 18 מאסר בגין הריגת החבר ו-5 שנים במצטבר, בגין ניסיון הריגתה של נסטיה. ערעורו של המערער, שנסב בעיקרו על הצטברות העונשים, נדחה.

כאמור, מן המפורסמות הוא כי רף הענישה בעבירות האלימות הקשות אינו אחיד, באשר משרעת המקרים והמצבים היא מגוונת וכל מקרה נדון על פי נסיבותיו. את מתחם הענישה ההולם על ביהמ"ש לקבוע אפוא, בהתאם להתרשמותו של ביהמ"ש מנסיבות האירוע, כפי שנגולו בפניו במהלך שמיעת הראיות ולאחר ששקל את השיקולים הצריכים לעניין, תוך מתן משקל לערכים החברתיים שנפגעו מחד, ולנסיבות המקרה מאידך.

הגם שקבלנו את עמדתם של הצדדים כי מדובר ב"אירוע אחד", כאמור בסעיף 186 לחוק סדר הדין הפלילי, יש לייחד דיון גם לעבירות שנעברו כלפי השוטרים, המשוות חומרה נוספת, יתרה להתנהגותם הכוללת של הנאשמים באירוע.

בענייננו פעלו השוטרים בנחיתות מספרית, אל מול המון מתלהם. הם נפגעו מאבנים וחפצים שונים שהושלכו לעברם, הם הותקפו פיזית בידי רבים, פגיעות חוזרות ונשנות. חלקם ספגו חבלות של ממש וכולם עמדו בסכנת חיים ממשית ואף על פי כן נהגו באיפוק ראוי לציון, בידיים חשופות והכל כדי להימנע מהסלמה נוספת. על תחושותיהם הקשות עמדנו בהרחבה בהכרעת הדין. את גודל הטראומה שחוו, המוסיפה ללוותם. היטיב לתאר אלי בן שמעון באומרו "זה אירוע שאולי קורה פעם בחיים וזה נשאר שנים אחרי המקרה עצמו".

העונש המרבי בעבירות תקיפת שוטרים הוא 5 שנות מאסר ולא פחות מ-3 חודשי מאסר. בענייננו לא יכול להיות ספק, שמדובר במדרג הגבוה של העבירה.

בהקשר זה נפנה לפסה"ד בע"פ 3236/98 מוחי אבו דריס ואח' נ' מדינת ישראל (מיום 28.7.98, פורסם במאגרים) שם נאמרו הדברים הבאים:

"אנו מסכימים עם גב' גרנות שהעונשים אשר הוטלו על הנאשמים אינם משקפים כראוי את המסקנה האופרטיבית המתבקשת מהדברים שצוטטו לעיל. אכן, כמו שטענו פרקליטי הנאשמים, התפתח האירוע כולו בצורה ספונטנית, כשחלק מן הנאשמים נחלץ, כביכול, לעזרת האחרים; אך האירוע כולו היה מפליג בחומרתו, ובנסיבות רגילות חייבת הענישה לשקף מימד של הרתעה כלפי כל מי שמבצע עבירות מן הסוג הנדון. המסר שצריך לצאת מבית המשפט הוא שכל מי שמשתתף בתקיפה אלימה של שוטרים אחת דינו להיגזר לעונש מאסר חמור וממושך".

ביהמ"ש החמיר בעונשם של הנאשמים שם והשית עליהם על 3 שנות מאסר, מתוכן 18 חודשי מאסר לריצוי בפועל והיתרה ע"ת, תחת 12 חודשי מאסר, מתוכם 7 חודשים לריצוי בפועל והיתר ע"ת, שגזר עליהם ביהמ"ש המחוזי. ועוד הוסיף ביהמ"ש ואמר:

"אלמלא ענינו של ואכד (שדינו נגזר בנפרד ל- 6 חודשי מאסר בעבודות שירות) היינו נוטים להטיל על הנאשמים מס' 1, 2, 3 ו- 5 עונשי מאסר חמורים בהרבה מעונשי המאסר שהחלטנו להשית עליהם. עם זאת, הבאנו בחשבון לגבי נאשמים אלה שאין בית המשפט שלערעור ממצה את הדין כפי שמן הראוי היה לערכאה הראשונה לעשות. עוד הבאנו בחשבון את העובדה שהנאשמים האמורים היו נתונים ב"מעצר בית" במשך תקופה של ששה חודשים ועוד חודשים אחדים עד לבירורו של הערעור שלפנינו".

8. נסיבות הקשורות בביצוע העבירות בענינו

נתן זאדה, לבוש במדי צה"ל, חמוש בנשקו האישי, נכנס לאוטובוס שיעדו שפרעם. בהגיעו לעיבורה של העיר הערבית שפרעם, ירה למוות בארבעה תושבי העיר, חפים מפשע ופצע אחרים, רק על שום היותם ערבים. הידיעה על הרצח המתועב עברה מפה לאוזן ולמקום הזדעקו רבים, בהם כאלה שחרדו לגורל קרוביהם, שכניהם ומכריהם. אליהם הצטרפו בהמשך רבים, שחשו הזדהות וזעם. לא קשה לתאר את הזעזוע, ההלם והכאב בהם היה נתון ההמון שהתקבץ במקום, שהלכו והתגברו לנוכח מחזה הזוועה שנגלה לעיניהם, למראה גופות הנרצחים שנותרו באוטובוס עד לשלבים האחרונים של האירוע. סיפורי הפצועים והניצולים ששרדו את התופת, הלהיטו עוד יותר את האווירה. הרקע הלאומני - גזעני של הרצח שלהב את היצרים והביא לפריקת הזעם ולהתפרעות הספונטנית של ההמון, שהביאה בסופה למותו של זאדה.

לאווירה הכאוטית, הבלתי נשלטת, תרמה גם העובדה שבשל ההתנתקות מרצועת עזה, היה קושי אובייקטיבי בהחשת כוח משטרה מסיבי למקום. ניתן להניח כי היערכות רגילה, מוגברת יותר של כוחות הביטחון, הייתה עשויה להביא להרגעת הרוחות בשלב מוקדם, לפיזור ההמון, לחילוץו של זאדה, השמתו במעצר והבאתו לדין, כמתחייב.

מעשיו של הרוצח נעשו במקום שבו אכן, כטענת ב"כ הנאשמים, ניתן היה לצפות כי מעשיו הנפשעים יגרמו למהומה רבתי ולא־יבוד עשתונות של ההמון. האם לכך התכוון זאדה במעשיו? האם היו שותפים להגיגיו ולמעשיו? ניתן רק לשער, אך ככל הנראה, לעולם לא נדע, שכן מי שהרג את זאדה סיכל האפשרות להעמיק חקור גם בנושא זה. אנו מציינים זאת, שכן ב"כ הנאשמים חזרו וטענו בפנינו, אף שטענה זו נדחתה ע"י בג"צ, כי הפיגוע שביצע זאדה לא נחקר כדבעי ע"י הרשויות.

כאמור, תיקון 113 לחוק העונשין, הציב (בסעיף 40'ג' לחוק), את עיקרון ההלימה, כעיקרון המנחה בענישה לפיו, בקביעת מתחם העונש ההולם את מעשה העבירה שביצע הנאשם יתחשב ביהמ"ש בערך החברתי שנפגע מביצוע העבירה, במידת הפגיעה בו, במדיניות הענישה הנהוגה ובנסיבות הקשורות בביצוע העבירה, המפורטות בסעיף 40'ט' לחוק העונשין. (ויצוין שאין זו רשימה סגורה).

על נסיבות ביצוע העבירות, לקולא ולחומרה עמדנו לעיל ונתייחס אף בהמשך.

בביצוע העבירות, פגעו הנאשמים בערכים חברתיים בסיסיים וראשונים במעלה. בראש ובראשונה ב"קדושת החיים" ובשלמות גופו של אדם באשר הוא, ללא קשר למעשיו. כמו כן בערך החשוב של ההגנה על שלטון החוק והסדר הציבורי. מן הראיות שבאו לפנינו, לאחר שהאוטובוס נעצר בעקבות הרצח הנתעב, נכנסו לתוכו אזרחים, תושבי שפרעם, שנטרלו את זאדה, הוציאו מידיה את הנשק ומסרו אותו לידי שוטרי תחנת שפרעם, שהגיעו למקום. זאדה הנאזק והושם תחת משמורת השוטרים ולא נשקפה ממנו עוד כל סכנה. במצב דברים זה, כל פגיעה בזאדה הוותה פגיעה חמורה בערכים החברתיים שפרטנו לעיל.

אל ניסיון פגיעה בערך החיים ובשלמותו הגופנית של אדם יש להתייחס בחומרה, אף כאשר מדובר בפגיעה בפושע חסר מצפון הפוגע קשות בערכים אלו.

וכפי שאמרנו בהכרעת הדין :

"אין חברה מדינה מתוקנת רשאית להשלים עם נזק מתדמם מעשה לינץ' אף כאשר המעשים מבוצעים כלפיו רוצח נפשע. הנקמה היא לא אלוהים והענישה היא תפקידה של הרשות השופטת.

על כולם להבין, כי: "נקמה היא סוג של צדק פראי, אשר ככל שטבעה אדם דוחפו אליה, כן צריך החוק לעוקרה מהן השורש" (מדבריו של הפילוסוף האנגלי, סרפרנסס בייקון במאמרו 'על הנקמה')."

פגיעתם של הנאשמים בשוטרים, מהווה אף היא פגיעה בערכים חשובים, בשני מישורים. לא בכדי ממוקמות העבירות נגד שוטרים בפרק ט' לחוק העונשין, שכותרתו "פגיעות בסדרי השלטון והמשפט", ללמדך שחומרת הפגיעה בשוטר בעת מילוי תפקידו, אינה רק פגיעה במישור הפיזי האישי, אלא פוגעת גם בסדרי שלטון ומשפט. בשל החשיבות שבמתן הגנה לשוטרים, האמונים על שמירת החוק והסדר הציבורי, קבע המחוקק עונשי מינימום בגין עבירות המבוצעות כלפיהם. בהקשר זה ראוי להביא את הדברים שנאמרו בע"פ 3236/98 מדינת ישראל נ' מוחי אבו דריס ואח' (פורסם במאגרים): "בנסיבות רגילות חייבת הענישה לשקף מימד של הרתעה כלפי כל מי שמבצע עבירות מן הסוג הנדון. המסר שצריך לצאת מבית המשפט הוא שכל מי שמשתתף בתקיפה אלימה של שוטרים, אחת דינו להיגזר לעונש מאסר חמור וממושך". כעולה מהאמור לעיל, למעשיהם של הנאשמים לא קדמו תכנון והכנה, והם נעשו באופן ספונטני בסערת רוחות ולאחר קנטור רבתי. כפי הנראה מטרת הנאשמים לא הייתה לפגוע בשוטרים, אלא להגיע בכל מחיר, עדי זאדה כדי לפגוע בו. עם זאת אין מדובר בהתפרעות ואלימות רגעיים, אלא באירוע אכזרי שנמשך כשעתיים ושבמהלכו עשו הנאשמים, בצוותא חדא עם אחרים, שימוש באבנים, ברזלים, בעיטות ומכות ולאור נחישותם פגעו בשוטרים שמלאו חובתם, פגיעות רבות. כמו כן יש להדגיש את תחושת המצוקה בה היו נתונים השוטרים לאורך האירוע, לנזק שהיה צפוי ממעשי הנאשמים והטראומה אותה חוו. בהקשר זה יש לציין כי היו רבים מתושבי שפרעם שלא נסחפו בפרץ הנקמה ואף סייעו לשוטרים, בניסיון להגן על זאדה ועל השוטרים.

טענת הסנגורים כי העמדתם לדין של הנאשמים, מהווה אכיפה ברחיקת, המפלה בין נאשמים הנמנים על המגזר הערבי ביחס לאלה הנמנים על המגזר היהודי, שעשו מעשים דומים, בנסיבות דומות - נדחתה במסגרת הכרעת הדין ואין בידנו לקבלה גם בבואנו לגזור דינם של הנאשמים. כאמור לטענה זו לא הובאו ראיות, אף לא בשלב של הטיעונים לעונש (פרט להתייחסות כללית לפרשת קו 300, שאליה התייחסנו בהכרעת הדין). בהקשר זה נזכיר למשל, את עניינו של יורם שקולניק (ע"פ 3235/94, פ"ד נא (2), 261). באותו מקרה שקולניק הרג מפגע חמוש בסכין ורימון רסס, שפצע תושב סוסיא. לאחר שהמפגע נתפס, נוטרל מנשקו (סכין ורימון), הושכב על הארץ כשפניו כלפי מטה, ידיו נכפתו והוא כותר באזרחים וחיילים, ששמרו עליו; שקולניק ירה במפגע צרור וגרם למותו. הוא הורשע ברצח ונדון למאסר עולם. נטען בפנינו כי יהודים שפגעו במפגעים ערבים ונשפטו, זכו לחנינה. לא מצאנו לנכון להידרש לטענה זו שכן, אף אם היא נכונה, אין בכך כדי להוות הגנה מן הצדק ולהשפיע על גזר הדין, אלא על ההליכים שלאחר גזר הדין. עוד נטען בפנינו כי העמדתם לדין רק של חלק מהמתפרעים הרבים, מהווה אפליה, המזכה את הנאשמים בהגנה מן הצדק. אין בידינו לקבל טענה זו שכן לא נסתרה תגובת המאשימה, כי כל מי שנצטברו נגדו ראיות מספיקות, הועמד לדין.

עם זאת לא התעלמנו מכך שהנאשמים שהועמדו לדין, היו רק חלק ממבצעי העבירות באירוע ומביצוען במסגרת שותפות ספונטנית עם רבים.

כמצוות סעיף 40 ט(א) לחוק העונשין אמור ביהמ"ש להתחשב בכלל הנסיבות שהתקיימו, ככל שהתקיימו, שסבר שהן משפיעות על חומרת מעשה העבירה ואשמו של הנאשם, בכלל זה, כלשון הסעיף: "חלקו היחסי של הנאשם בביצוע העבירה ומידת ההשפעה של אחר על הנאשם בביצוע העבירה". חרף העובדה שעל פי קביעתנו נוצרה בין הנאשמים "שותפות ספונטנית", בגדרה הורשעו כל הנאשמים, בעבירות של תקיפת שוטרים בנסיבות מחמירות ורובם נמצאו אשמים בביצוע מעשי האלימות, בצוותא חדא, כלפי זאדה, מהם בגדר העבירה של ניסיון להריגה, ואחרים בעבירה של חבלה בנסיבות מחמירות, הרי שבבואנו לגזור את עונשו של כל אחד מן הנאשמים יהיה עלינו לאמוד את העונש בהתאם ל"חלקו היחסי של הנאשם בביצוע העבירה ומידת ההשפעה של אחר על הנאשם בביצוע העבירה", כאמור בסעי' 40 ט(א) לחוק. 9. מתחמי הענישה

מהמקובץ לעיל עולה, כי קשה מאד לקבוע על פי הפסיקה הקיימת, מתחם ענישה לעבירה של ניסיון הריגה. מדובר בעבירה נדירה ולא מצאנו בפסיקה מקרים ישימים, הדומים בנסיבותיהם, למקרה הנדון. ניתן לקבוע כי מתחם הענישה הראוי למקרים של ניסיון פגיעה בערך החיים אף לאחר קנטור רבתי דוגמת זה שבפנינו, כולל מאסר בפועל.

הדברים דלעיל, יפים גם לעניין הרשעה בעבירה של חבלה בכוונה מחמירה, אם כי העונש בגינה מן הראוי שיהא פחות, במידת מה, מזה הנגזר על מי שהורשע בניסיון הריגה. העונש הקבוע לצידן של שתי העבירות דלעיל, זהה. אך ניסיון פגיעה בקדושת החיים, חמור יותר מפגיעה בשלמות הגופנית של אדם.

התקשינו למצוא גם פסיקה הדומה בנסיבותיה לנסיבות הנדונות, בכל הקשור לאלימות שהופגנה כלפי השוטרים. נראה, כי גם כאן מתחם העונש הראוי, ככלל, נע בין מאסרים לתקופות קצרות אך משמעותיות, לבין מאסר בפועל בן שלוש שנים.

כיוון שכמוסבר לעיל, התביעה וההגנה ביקשו מאיתנו כי נקבע שמדובר במספר עבירות המהוות אירוע אחד ואין אנו מוצאים לנכון לסטות מבקשה משותפת זו, עלינו לקבוע מתחם ענישה הולם לאירוע כולו ולגזור עונש כולל לכל העבירות בשל אותו אירוע (ס' 40"ג(א) לחוק).

נראה, כי מתחם ענישה בהתאם לנסיבות העניין עם כל הקושי בקביעתו, לגבי מי שהורשע בניסיון הריגה ובעבירות נגד השוטרים - נע בין מאסר בפועל קצר מועד אך משמעותי, לבין 7 שנות מאסר; מתחם הענישה לגבי מי שהורשע בעבירה של חבלה בכוונה מחמירה ובעבירות נגד השוטרים, הוא בין מאסר קצר מועד לבין 5 שנות מאסר.

10. נסיבות כלליות שאינן קשורות בביצוע העבירה לקולא, עלינו לשקול את הימשכות ההליכים בתיק זה. כתב האישום הוגש כ-4 שנים לאחר האירוע. כ-8 שנים חלפו מאז אותו יום מר ונמהר.
- היקף ההתחשבות ביסוד חלופי הזמן, משתנה בהתאם לנסיבות הימשכות ההליכים. אכן מדובר בתיק רב היקף, המכונה במקומותינו "מגה תיק", ששמיעתו נמשכת בדרך כלל זמן ממושך, אך הימשכות ההליכים גרמה, מן הסתם, סבל רב לנאשמים. במהלך המשפט לא יכולים היו הנאשמים לעבוד עבודה סדירה. מן הסתם, סבלו עינויי דין קשים. במהלך המשפט יכולנו להתרשם מסבלם של הנאשמים ומהמתח בו היו שרויים. לבטח הקרינו הסבל והמתח על כל תחומי החיים שלהם.
- הנאשמים אמנם לא הודו במיוחד להם ובכך תרמו להימשכות ההליכים, אך בסיומו של ההליך זוכו כולם מהעבירה של ניסיון לרצח וחלקם אף לא הורשע בעבירה שעניינה פגיעה בקדושת החיים.
- מנגד, כל הנאשמים לא נטלו אחריות למעשיהם, למעט אחריות חלקית של חלק מהנאשמים, כמפורט בהכרעת הדין. איש מהם לא הביע צער על מעשיו.
- לצערנו, אנו חיים במדינה למודת פיגועים, וצודקת התביעה בטיעונה, כי אין ניתן להתייחס בסלחנות ללקיחת החוק לידיים, בצורה כה אכזרית, המסכנת חיי אדם, אף אם הוא רוצח.
- עלינו לשדר מסר כי כל המבצע מעשים דומים, בנסיבות שכאלו, ללא הבדל גזע, דת או השתייכות, יבוא על עונשו ולא תעמוד לו "ההגנה" עתיקת היומין של "עין תחת עין וטף תחת טף", שהייתה נכונה בשעתה, בהיעדר רשויות מוסמכות לאכיפת החוק. מן הראוי שדברים אלו יהדהדו בליבם של שואפי נקם פוטנציאליים.
- הדברים דלעיל יפים לגבי כל הנאשמים ומן הדין לדון עתה פרטנית בנסיבותיהם של כל אחד מהם, שהרי הענישה היא אינדיבידואלית.
11. נסיבות אישיות של כל אחד מהנאשמים
- נאשם 1
- הנאשם הסתבך בעבירה נוספת של אלימות כלפי שוטרים, במהלך משפטו. שירות המבחן המליץ להטיל עליו ענישה מוחשית לצד עונש מותנה.

מנגד, תעמוד לנגד עינינו העובדה ששירות המבחן התרשם, שאין מדובר באדם בעל דפוסים עברייניים. עד להסתבכותו הנדונה, תפקד בצורה תקינה. מעשיו הושפעו, מן הסתם, מכך שקרוב משפחתו היה בין ההרוגים. בעקבות האירוע, ובהיעדר טיפול מתאים, כקביעת שירות המבחן, "חלה פגיעה משמעותית בתפקודו האישי, התעסוקתי, המשפחתי והחברתי, כמו גם במישור הרגשי הקוגניטיבי וההתנהגותי". הדבר הביא אף לעשיית שימוש באלכוהול ולהסתבכותו בעבירה נוספת כמפורט לעיל. בשל מצבו ידרש לעבור הליך טיפולי מעמיק וארוך טווח. במהלך המשפט, שמענו גם מפי אשתו, על המשבר המשפחתי והפירוד בין הנאשם לאשתו, שחלו בגין האירוע הנדון והמשפט.

נאשם 2

בעת ביצוע העבירות היה בגיר צעיר כבן 19. לגילו הצעיר יש ליתן משקל משמעותי בגזר הדין (ראו: ע"פ 4641/12 פלוני נ' מדינת ישראל, ניתן לפני ימים ספורים, ב- 20.11.2013).

בסופו של ההליך, זוכה הנאשם מהעבירה החמורה יותר שיוחסה לו, ניסיון קטילת חייו של זאדה. לנגד עינינו תעמוד גם נכותו הקשה של הנאשם, שנכווה קשות בגיל 3.5 ונושא עמו צלקות פיזיות ונפשיות משמעותיות. מסכת ייסוריו תוארה בפנינו, הן במסמכים רפואיים והן בתסקיר שירות המבחן. מאז האירוע, במהלך המשפט, התחתן ואף נולדה לו ילדה. שירות המבחן המליץ, נוכח מצבו הגופני, להימנע מלהטיל על הנאשם מאסר ממשי בפועל ולהסתפק בעונש מאסר, שירוצה בעבודות שירות וכן בעונש מאסר מותנה ובהתחייבות להימנע מביצוע עבירות.

נאשם 3

לנאשם הרשעות פליליות (מאחרות) בגין אלימות כלפי שוטרים ונהיגה ללא רישיון נהיגה. כמו כן הורשע בבית דין צבאי בגין היעדרות מן השירות שלא ברשות. הרשעתו האחרונה היא מ-9/10/12 בביהמ"ש לתעבורה, שם נדון לריצוי 18 חודשי מאסר בגין נהיגה בפסילה והפעלת מאסר על תנאי קודם, שנגזר עליו בבימ"ש זה (מחוזי-חי') ב- 15.7.09 בנוסף ל- 34 חודשי מאסר לריצוי בפועל, שנגזרו עליו אז.

מתסקיר שירות המבחן עולה, כי הנאשם סובל מהפרעה פוסט-טראומטית, בעקבות האירוע הנדון. אליבא דשירות המבחן, קיים סיכון להישנות התנהגות פורצת גבולות אצל הנאשם. לזכותו של הנאשם יש לזקוף את זיכוי מהעבירה החמורה של ניסיון לרצוח או להרוג את זאדה.

נאשם 3 היה, אף הוא, בגיר צעיר בעת ביצוע העבירות.

לאחר האירוע דנן, בגינו הורשע הנאשם "רק" בעבירות אלימות נגד השוטרים (במדרג נמוך יחסית), ריצה הנאשם עונשי מאסר בפועל, בין השאר בגין עבירה דומה. (כאמור, מהר"פ שלו עולה כי בשנת 2009 הורשע בעבירות: חבלה כשהעברין מזוין, חבלה חמורה, הפרעה לשוטר במילוי תפקידו ונהיגה ללא רישיון).

נאשם 4

הנאשם הוא אב לשני ילדים, בני שלוש ושנתיים.

לחובתו הרשעות פליליות קודמות לאירוע ומאחרות לו (מע/3). הרשעות קודמות: בעבירה של גניבת רכב משנת 2000, בעבירות סמים משנת 2001 ו-2002 והרשעה נוספת משנת 2002 בעבירה של החזקת נכס החשוד כגנוב. הרשעות מאחרות לאירוע: בעבירת סמים משנת 2009 ובתקיפה משנת 2008. שירות המבחן התרשם, כי קיים סיכון גבוה להישנות התנהגות מפרת חוק ע"י הנאשם ולפיכך המליץ להטיל עליו עונש מאסר מאחורי סורג ובריח.

נאשם 5

לחובתו הרשעה אחת בלבד, משנת 2008 בגין החזקת סכין. מ-ת/ע/4 עולה כי העונש שנגזר עליו (אז) כלל מאסר בן חודשיים, לריצוי בעבודות שירות ומאסר מותנה. הנאשם היה כבן 22 במועד ביצוע העבירה. שיתף פעולה בחקירתו במשטרה והתוודה על כל מעשיו. על אף שהנאשם הורשע בעבירה של ניסיון להריגה, הוא לא היה דומיננטי ומעשיו בוצעו לפני שפיכת הדלק. ממכתב מעבידו של הנאשם, עולה כי הנאשם הנו עובד מסור, ממושמע וחרוץ.

נאשם 6

יצוין, כי בשלב מסוים של האירוע, הושיט הנאשם עזרה לשוטר אבנר אברהם שנפגע. הוא לקחו לאחד הבתים בסביבה ואף הגיש לו מים. יש לזקוף לזכות הנאשם את זיכוי מעבירת הניסיון לקטול את חייו של זאדה. הנאשם הנו בן 36, אב ל-3 ילדים. הוא מכור לסמים ועבר שני ניסיונות גמילה. הנאשם פנה מיוזמתו למרכז גמילה "הגפן" בחיפה, כמפורט בתסקיר. לחובתו עבר פלילי. הוא ריצה עונש מאסר לאחר האירוע הנדון. להלן נסקור הרשעותיו הקודמות, כעולה מגיליון הר"פ שלו (ת/ע/5):

בחודש מאי 2009 הוא הורשע בעבירות פריצה לבנין שאינו דירה, היזק לרכוש במזיד, הפרעה לשוטר במילוי תפקידו ותקיפה הגורמת חבלה של ממש כלפי בן זוג, בגינם נגזרו עליו 8 חודשי מאסר בפועל, הפעלה של עונש מותנה בן 4 חודשים, במצטבר כך שרצה 12 חודשי מאסר ועוד 10 חודשים מאסר על תנאי. באפריל 2009 הורשע בהסגת גבול ובגניבה (ערעור לביהמ"ש המחוזי, נדחה) והוטל עליו מאסר מותנה ל-6 חודשים למשך 3 שנים, לבל יעבור עבירת רכוש. במרץ 2009 הוא הורשע בתקיפת שוטר ובהפרעה לשוטר במילוי תפקידו ונגזרו עליו בין השאר, 3 חודשי מאסר בפועל והפעלת עונש מאסר מותנה, חודש אחד במצטבר לעונש זה. בדצמבר 2008 הורשע בעבירות: ניסיון לפציעה, החזקת סכין, הצתת רכב וחבלה במזיד ברכב ונגזרו עליו 33 חודשי מאסר בפועל ו-12 חודשים ע"ת למשך שנתיים, לבל יעבור עבירת אלימות או סחיטה באיומים.

בשנת 2006 הוא הורשע בהחזקת נכס החשוד כגנוב והוטלו עליו 6 חודשים מאסר ע"ת למשך 3 שנים, לבל יעבור על העבירה בה הורשע והתחייבות בסך 4,000 ₪ להימנע מביצוע עבירות. בשנת 2004 (ב-16.11.04) הוא הורשע בעבירות איומים, העלבת עובד ציבור והתנהגות פרועה במקום ציבורי והוטלו עליו 4 חודשי מאסר על תנאי למשך 3 שנים. ימים ספורים קודם לכן (ב-1.11.04), הוא הורשע בעבירת סמים ובין היתר הוארך עקב כך בשנתיים, המאסר המותנה שהוטל עליו בעבירה קודמת. בשנת 2003 הורשע בהחזקת סכין, בתקיפת עובד ציבור ובאיומים ונגזרו עליו 4 חודשי מאסר על תנאי והתחייבות בסך 1,500 ₪ להימנע מעבירות. בשנת 2002 הורשע בעבירת סמים והוטל עליו חודשיים מאסר על תנאי (שלימים הוארך עקב ביצוע עבירת סמים נוספת) וקנס. בשנת 2001 הורשע בחבלה במזיד ברכב ונגזרו עליו 3 חודשים מאסר על תנאי. ובשנת 1998 הורשע באיומים ובתקיפה והעונש שנגזר עליו הוא 3 חודשי מאסר על תנאי והתחייבות בסך 1,500 ₪ להימנע מעבירות.

בשל הרשעותיו הפליליות הרבות ובהיעדר המלצה של שירות המבחן, לא ראינו בפנייתו מהעת האחרונה למרכז גמילה, כדי לבסס טענת סנגורו בדבר שיקום או סיכוי ממשי לכך.

נאשם 7

לנאשם בעיות בריאות המפורטות בתיעוד רפואי שהוגש לעיונו.

מפי 4 עדים שמענו על תרומתו החיובית של הנאשם לחברה, על סיועו לנזקקים בהתנדבות ועל תכונותיו החיוביות, הכל כמפורט לעיל. מן הראוי, שמעשיו ותכונותיו יעמדו לזכותו בגזר הדין.

מנגד, לא נוכל להתעלם מכך שהנאשם, המבוגר מבין הנאשמים, הנו מנהיג ציבור, איש פוליטי, שניתן היה לצפות דווקא ממנו שיפעל להרגעת הרוחות ולא להתלהטות ולמעשי אלימות. כגודל מעמדו הציבורי, כך גודל האחריות המוטלת עליו. במעשיו נכשל לא רק כאדם, אלא גם כאיש ציבור.

כל הנאשמים, למעט נאשמים 5 ו-6 נעצרו עקב האירועים לתקופות שיפורטו להלן. לאחר שחרורם שהו ב"מעצר בית". 12. חלקם היחסי של הנאשמים בביצוע העבירות

בבואנו לגזור את דינם של הנאשמים, מוטל עלינו להתחשב בחלקם היחסי של הנאשמים בביצוע העבירות שביצעו.

כבר הבהרנו, שנתייחס ביתר חומרה לאלו שהורשעו בניסיון להרוג את זאדה, לעומת אלו שהורשעו בעבירה של חבלה חמורה בנסיבות מחמירות.

בין אלו שפגעו בזאדה ובשוטרים, יש כאלו שמעשיהם האלימים היו קשים ומשמעותיים ויש שמידת האלימות שלהם הייתה פחותה (אם כי כולם פעלו בצוותא חדא, בשותפות ספונטאנית). בגזרי הדין נתייחס גם לחלקו השונה של כל אחד מהנאשמים במעשיהם האלימים, הן כלפי זאדה והן כלפי השוטרים. נראה לנו, כי מי ש"כיכב" כרוח החיה, במעשיו האלימים, ראוי לעונש חמור יותר.

מבין אלו שניסו להרוג את זאדה, ושנקטו באלימות קשה יותר כלפיו, בלטו הנאשמים הבאים:

א. נאשם 1 - שהכה בזאדה באמצעות מסגרת חלון והטיח לעברו, מטווח קצר, אבנים. הוא אף דרך על זאדה, לרבות על צווארו. חלק מהבעיטות בוצעו כשהוא "נוחת" על זאדה. פעולות אלו בוצעו מספר פעמים.

כמו כן, תקף הנאשם את זאדה, יחד עם נאשמים 4 ו-7 בבעיטות, באגרופים ובהטחת אבנים.

ב. נאשם 4 - הלה, תקף את זאדה בבעיטות וכן יידה לעברו, יחד עם נאשמים 1 ו-7 בשלב שלאחר שפיכת הדלק, אבנים. הוא הסית והלהיב את ההמון בקריאות כי אסור לתת לזאדה לצאת בחיים וכי מי שיגן עליו ייפגע.

ג. נאשם 7 - זרק אבנים מטווח קצר לעבר זאדה הן לפני שפיכת הדלק והן לאחריו. הוא אף צעק שצריך להרוג את זאדה. ודוק, המדובר במנהיג ציבור, שמן הסתם להסתתו יש משקל גדול יותר מצעקותיהם המסיתות של אחרים.

מבין אלו שבלטו במעשיהם האלימים נגד שוטרים, ניתן לציין את:

א. נאשם 1 - שתקף את רס"מ בן שמעון בבעיטה בחזהו ובאגרופים, תקף את רפ"ק פוקס באגרופ בפניו ותקף את רס"ר ברומי, בכך שהכה אותו במסגרת חלון בידיו ובמותניו. כמו כן, יידה אבנים לעברם של שוטרים ופגע בהם.

ב. נאשם 4 - שתקף את פקד לינקסמן, באגרופ בפניו וגרם לו חבלה. כמו כן, תקף את פקד ענבר באגרופים בפניו ונגח בפניו של רפ"ק פיל וגרם לו חבלה. כמו כן, יידה אבנים לעבר השוטרים.

ג. נאשם 7 - בעט ברגלו ובחזהו של רס"מ בן שמעון, בעט ברפ"ק פוקס, נתן לו אגרופ בפניו וירק עליו. קפץ על רפ"ק מנחם, נתן לו אגרופים וסטירות בפנים וניסה לנשוך אותו ביד. כמו כן יידה אבנים לעבר השוטרים.

13. סוף דבר

לאחר שסקרנו לעיל את נסיבות ביצוע העבירות והפגיעות בערכים המוגנים ולאחר שדנו במתחם הענישה וציינו את חלקם היחסי של כל אחד מהנאשמים ואת הנסיבות הכלליות שאינן קשורות בביצוע העבירות ואת הנסיבות האישיות, מן הדין לקבוע את גזרי הדין שנשית על כל אחד מהנאשמים.

אכן קשתה עלינו משימה זו. שנים הרבה יושבים אנו על כס השיפוט ומקרה ייחודי זה, בגין הנסיבות הכלליות והאישיות מציב בפנינו קושי בשקילת העונש הראוי. בסופו של דבר השיקול המשמעותי ביותר בענישה שיפוטית הוא הגמול. החברה, באמצעות בתי המשפט, גומלת לעברין כגמולו על מעשיו הנפשעים. מהו הגמול הראוי לו למי שפעל בנסיבות הנוראות הנדונות? כיצד לשקלל את כל הנסיבות לקולא ולחומרא שסקרנו לעיל? איש איש והשקפתו, אך אנו כשופטים, חייבים להביא השקפתנו לידי ביטוי מעשי בהחלטה על גזר דין, בהתאם לעקרונות שפרטנו לעיל. כאמור, גם לנו כשופטים, שגזירת הדין היא מלאכת יומנו, קשה המשימה.

בסופו של דבר ולאחר לבטים רבים, החלטנו לגזור על הנאשמים עונשים כדלקמן:

א. על נאשם 1: 36 חודשי מאסר, מהם 24 חודשים בפועל והיתרה מותנית, למשך 3 שנים, לבל יעבור עבירת אלימות שהיא פשע.

ב. על נאשם 2: 20 חודשי מאסר מתוכם 11 בפועל והיתרה מותנית, למשך 3 שנים, לבל יעבור עבירת אלימות שהיא פשע.

ג. על נאשם 3: 8 חודשי מאסר מותנים, למשך 3 שנים, לבל יעבור עבירת אלימות שהיא פשע.

ד. על נאשם 4: 36 חודשי מאסר מהם 24 חודשים בפועל והיתרה מותנית, למשך 3 שנים, לבל יעבור עבירת אלימות שהיא פשע.

ה. על נאשם 5: 36 חודשי מאסר, מתוכם 20 חודשים לריצוי בפועל והיתרה מותנית, למשך 3 שנים, לבל יעבור עבירת אלימות שהיא פשע.

ו. על נאשם 6: 30 חודשי מאסר, מתוכם 18 חודשי מאסר בפועל והיתרה מותנית, למשך 3 שנים, לבל יעבור עבירת אלימות שהיא פשע.

ז. על נאשם 7: 36 חודשי מאסר, מהם 24 חודשים לריצוי בפועל והיתרה מותנית, למשך 3 שנים, לבל יעבור עבירת אלימות שהיא פשע.

מתקופות המאסר בפועל דלעיל, ינוכו תקופות המעצר כדלקמן:

נאשם 1: מ-13/6/06 עד 30/6/06;

נאשם 2: מ-13/6/06 עד 25/6/06;

נאשם 4: מ-13/6/06 עד 2/7/06;

נאשם 7: מ-13/6/06 עד 2/7/06.

ניתן והודע היום, כ"ה כסלו תשע"ד, 28 נובמבר 2013, במעמד הצדדים.